

รายงานวิชาการ

ฉบับที่ สอพ. 4/2551

กลยุทธ์สู่ความสำเร็จของธุรกิจอุตสาหกรรม
ในสหราชอาณาจักร กับแนวทางการประยุกต์ใช้
เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมโลหการในประเทศไทย

สำนักอุตสาหกรรมพื้นฐาน
กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

รายงานวิชาการ

ฉบับที่ สอพ. 4/2551

กลยุทธ์สู่ความสำเร็จของธุรกิจอุตสาหกรรม
ในสหราชอาณาจักร กับแนวทางการประยุกต์ใช้
เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมโลหการในประเทศไทย

ธีรวิธ ตันนุกิจ

สำนักอุตสาหกรรมพื้นฐาน
กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

อธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่
นายวิฑูรย์ สิมะโชคดี

ผู้อำนวยการสำนักอุตสาหกรรมพื้นฐาน
นายสุรพงษ์ เชียงทอง

หัวหน้ากลุ่มเทคโนโลยีอุตสาหกรรมพื้นฐาน
นายปราโมทย์ ภูพานทอง

จัดพิมพ์โดย กลุ่มเทคโนโลยีอุตสาหกรรมพื้นฐาน สำนักอุตสาหกรรมพื้นฐาน
กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่
ถนนพระรามที่ 6 เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ (662) 202-3897 โทรสาร (662) 202-3897
พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2551
จำนวน 20 เล่ม

ข้อมูลการลงรายการบรรณานุกรม

ธีรวิทย์ ตันนุกิจ.

กลยุทธ์สู่ความสำเร็จของธุรกิจอุตสาหกรรมในสหราชอาณาจักร กับแนวทางการ
ประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมโลหการในประเทศไทย / โดยธีรวิทย์ ตันนุกิจ.
กรุงเทพฯ :

กลุ่มเทคโนโลยีอุตสาหกรรมพื้นฐาน สำนักอุตสาหกรรมพื้นฐาน

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่, 2551.

55 หน้า : ภาพประกอบ : ตาราง ; 30 ซม.

รายงานวิชาการ ฉบับที่ สอพ. 4/2551

คำนำ

อุตสาหกรรมการผลิต (Manufacturing industry) เป็นรากฐานที่สำคัญที่สร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้สหราชอาณาจักร ซึ่งรัฐบาลสหราชอาณาจักรได้ให้ความสำคัญต่อการสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาพบว่าผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในสหราชอาณาจักรมีข้อเสียเปรียบประเทศคู่แข่งหลายประการ ซึ่งส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม ดังนั้น รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้สนับสนุนและส่งเสริมการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมการผลิตอย่างจริงจัง ตั้งแต่ปี 2545 โดยได้จัดทำกลยุทธ์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมในสหราชอาณาจักร ควบคู่กับการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ปัจจุบันอุตสาหกรรมการผลิตในสหราชอาณาจักรมีขีดความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยปัจจุบันสหราชอาณาจักรเป็นประเทศผู้ผลิตสินค้าอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าผลผลิตสูงเป็นอันดับที่ 6 ของโลก โดยมีมูลค่าผลผลิตประมาณปีละ 300,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และเป็นหนึ่งในประเทศผู้ส่งออกสินค้าเทคโนโลยี (Hi-tech products) ของโลก ผลผลิตจากภาคอุตสาหกรรมการผลิตสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ปีละกว่า 150,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ นอกจากนี้ ธนาคารโลกยังได้จัดอันดับให้สหราชอาณาจักรเป็นประเทศที่มีปัจจัยแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจ (Ease of doing business) ในอันดับที่ 6 ของโลก จาก 178 ประเทศทั่วโลก โดยเป็นอันดับที่ 2 ของกลุ่มประเทศในสหภาพยุโรป การสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตของรัฐบาลสหราชอาณาจักร ยังส่งผลให้อุตสาหกรรมการผลิตในสหราชอาณาจักรเป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการลงทุน โดยมีมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment, FDI) ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตสูงที่สุดในสหภาพยุโรป และเป็นอันดับที่ 2 ของโลก รองจากสหรัฐอเมริกา

ดังนั้น รายงานวิชาการเรื่อง กลยุทธ์สู่ความสำเร็จของธุรกิจอุตสาหกรรมในสหราชอาณาจักร กับแนวทางการประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมโลหารในในประเทศไทย จึงมุ่งที่จะศึกษากลยุทธ์ที่นำไปสู่ความสำเร็จของธุรกิจอุตสาหกรรมในสหราชอาณาจักร รวมทั้งบทบาทของรัฐบาลสหราชอาณาจักรในการสนับสนุนและส่งเสริมเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำกลยุทธ์ที่ประสบความสำเร็จดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ เพื่อพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมโลหารในประเทศไทย ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากเป็นวัตถุดิบสำหรับการผลิตในอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่สำคัญเป็นจำนวนมาก

ธีรวิธ ตันนุกิจ
สำนักอุตสาหกรรมพื้นฐาน
กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

สารบัญ

	หน้า
คำนำ.....	I
สารบัญ.....	II
สารบัญรูป	IV
สารบัญตาราง	V
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	2
1.3 ขอบเขตการศึกษา.....	2
1.4 ประโยชน์ของการศึกษา.....	3
บทที่ 2 กลยุทธ์สู่ความสำเร็จของธุรกิจอุตสาหกรรมในสหราชอาณาจักร.....	4
2.1 กลยุทธ์สู่ความสำเร็จของธุรกิจอุตสาหกรรม.....	4
2.1.1 ปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จของอุตสาหกรรม	5
2.1.2 กลยุทธ์หลักเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม	6
2.1.3 ตัวชี้วัดความสำเร็จของกลยุทธ์.....	8
2.1.4 ผลสำเร็จของกลยุทธ์.....	8
2.2 ทิศทางการสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรม	10
2.2.1 ปัจจัยขับเคลื่อนอุตสาหกรรมการผลิตในสหราชอาณาจักรในอนาคต.....	10
2.2.2 แผนการสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรม.....	12
2.3 แนวโน้มและทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรม.....	14
บทที่ 3 เปรียบเทียบกลยุทธ์ในการสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมของภาครัฐระหว่างประเทศไทยและสหราชอาณาจักร	15
3.1 ภาพรวมการสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมของประเทศไทย.....	15
3.2 ผลการเปรียบเทียบกลยุทธ์ในการสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมของภาครัฐระหว่างสหราชอาณาจักรและประเทศไทย.....	20
บทที่ 4 สถานการณ์อุตสาหกรรมโลหการในประเทศไทย และการสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมโลหการของภาครัฐ	26
4.1 สถานการณ์อุตสาหกรรมเหล็กปี 2551	26
4.1.1 การบริโภค.....	28
4.1.2 การผลิต	29
4.1.3 การนำเข้า.....	29

4.1.4	การส่งออก.....	30
4.1.5	ปัญหาและอุปสรรค	30
4.1.6	การสนับสนุนและส่งเสริมของภาครัฐ	31
4.2	สถานการณ์อุตสาหกรรมตะกั่วปี 2551	33
4.2.1	การบริโภค.....	35
4.2.2	การผลิต	35
4.2.3	การนำเข้า.....	35
4.2.4	การส่งออก.....	35
4.2.5	ปัญหาและอุปสรรค	36
4.2.6	การสนับสนุนและส่งเสริมของภาครัฐ	36
บทที่ 5	สรุปและข้อเสนอแนะ	37
5.1	สรุป	37
5.2	ข้อเสนอแนะ	42
5.2.1	ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่	42
5.2.2	ด้านการจัดทำ Best practice	43
5.2.3	ด้านการพัฒนาทักษะและการศึกษาของแรงงาน.....	44
5.2.4	ด้านการปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ	44
5.2.5	อื่นๆ	45
บรรณานุกรม		46

สารบัญรูป

หน้า

รูปที่ 1	ปริมาณการผลิต การนำเข้า การส่งออก และการบริโภค ผลิตภัณฑ์หลักสำเร็จรูป ปี 2546-2551	28
รูปที่ 2	ปริมาณการผลิต การนำเข้า การส่งออก และการบริโภคโลหะตะกั่ว ปี 2546-2551	34

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบกลยุทธ์ในการสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมของภาครัฐระหว่าง สหราชอาณาจักรและประเทศไทย	21
ตารางที่ 2 ปริมาณการผลิต การนำเข้า การส่งออก และการบริโภคผลิตภัณฑ์หลักสำเร็จรูป ปี 2546-2551	27
ตารางที่ 3 ปริมาณการผลิต การนำเข้า การส่งออก และการบริโภคโลหะตะกั่ว ปี 2546-2551	34

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและเหตุผล

ตั้งแต่ในอดีตถึงปัจจุบันอุตสาหกรรมการผลิต (Manufacturing industry) เป็นรากฐานที่สำคัญที่สร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้สหราชอาณาจักร ซึ่งรัฐบาลสหราชอาณาจักรได้ให้ความสำคัญต่อการสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาของรัฐบาลสหราชอาณาจักรในปี 2545 พบว่า ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในสหราชอาณาจักรมีข้อเสียเปรียบประเทศคู่แข่ง เช่น สหรัฐอเมริกา เยอรมนี ฝรั่งเศส เป็นต้น หลายประการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม ดังนั้น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้สนับสนุนและส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของอุตสาหกรรมการผลิตอย่างจริงจัง ตั้งแต่ปี 2545 โดยได้จัดทำกลยุทธ์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมในสหราชอาณาจักร ควบคู่กับการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ปัจจุบัน อุตสาหกรรมการผลิตในสหราชอาณาจักรมีขีดความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยปัจจุบันสหราชอาณาจักรเป็นประเทศผู้ผลิตสินค้าอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าผลผลิตสูงเป็นอันดับที่ 6 ของโลก รองจากสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐประชาชนจีน ญี่ปุ่น เยอรมนี อิตาลี ตามลำดับ โดยมีมูลค่าผลผลิตประมาณปีละ 300,000 ล้านเหรียญสหรัฐ และเป็นหนึ่งในประเทศผู้ส่งออกสินค้าเทคโนโลยี (Hi-tech products) ของโลก ผลผลิตจากภาคอุตสาหกรรมการผลิตสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ปีละกว่า 150,000 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง หรือประมาณ 9 ล้านล้านบาทต่อปี (1 ปอนด์สเตอร์ลิง = 60 บาท โดยประมาณ) นอกจากนี้ธนาคารโลก (World Bank) ยังได้จัดอันดับให้สหราชอาณาจักรเป็นประเทศที่มีปัจจัยแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจ (Ease of doing business) ในอันดับที่ 6 ของโลก จาก 178 ประเทศทั่วโลก รองจากสิงคโปร์ นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา เขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน และเดนมาร์ก ตามลำดับ โดยเป็นอันดับที่ 2 ของกลุ่มประเทศในสหภาพยุโรป รองจากเดนมาร์ก การสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตของรัฐบาลสหราชอาณาจักร ยังส่งผลให้อุตสาหกรรมการผลิตในสหราชอาณาจักรเป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการลงทุน โดยมีมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment, FDI) ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตสูงที่สุดในสหภาพยุโรป และเป็นอันดับที่ 2 ของโลก รองจากสหรัฐอเมริกา

ดังนั้น การศึกษานี้จึงมุ่งที่จะศึกษากลยุทธ์ที่นำไปสู่ความสำเร็จของธุรกิจอุตสาหกรรมในสหราชอาณาจักร รวมทั้งบทบาทของรัฐบาลสหราชอาณาจักรในการสนับสนุนและส่งเสริมเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำกลยุทธ์ที่ประสบความสำเร็จดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ เพื่อพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมโลหการในประเทศไทยซึ่งเป็นอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากเป็นวัตถุดิบสำหรับการผลิตในอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่สำคัญเป็นจำนวนมาก

1.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อวิเคราะห์กลยุทธ์ที่นำไปสู่ความสำเร็จของธุรกิจอุตสาหกรรมในสหราชอาณาจักร รวมทั้งบทบาทของรัฐบาลสหราชอาณาจักรในการสนับสนุนและส่งเสริมเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรม
- 2) วิเคราะห์เปรียบเทียบกลยุทธ์ในการสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมของภาครัฐระหว่างสหราชอาณาจักรและประเทศไทย
- 3) วิเคราะห์สถานการณ์อุตสาหกรรมโลหการในประเทศไทย รวมทั้งการสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมโลหการในประเทศไทยของภาครัฐ
- 4) จัดทำข้อเสนอแนะนโยบาย เพื่อพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมโลหการในประเทศไทย

1.3 ขอบเขตการศึกษา

ศึกษา วิเคราะห์ และเปรียบเทียบกลยุทธ์ในการสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมเฉพาะที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมในสหราชอาณาจักรและประเทศไทย รวมทั้งวิเคราะห์สถานการณ์อุตสาหกรรมโลหการในประเทศไทย เฉพาะอุตสาหกรรมเหล็ก และอุตสาหกรรมตะกั่ว ที่มีผู้ประกอบการหลายราย และอยู่ในการกำกับดูแลของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ โดยวิเคราะห์การบริโภค การผลิต การนำเข้า การส่งออก และปัญหาและอุปสรรค โดยใช้ข้อมูลระหว่างปี 2546-2551 และวิเคราะห์การสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมโลหการในประเทศไทยของภาครัฐในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา ตลอดจนจัดทำข้อเสนอแนะนโยบายเพื่อพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมโลหการในประเทศไทย โดยศึกษา วิเคราะห์ และพิจารณาจากกลยุทธ์ที่นำไปสู่ความสำเร็จของธุรกิจอุตสาหกรรมในสหราชอาณาจักร โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันของอุตสาหกรรมโลหการในประเทศไทย

1.4 ประโยชน์ของการศึกษา

- 1) เพื่อเป็นข้อมูลให้สำนักอุตสาหกรรมพื้นฐาน กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ทราบถึงกลยุทธ์ในการสนับสนุนและส่งเสริมธุรกิจอุตสาหกรรมในสหราชอาณาจักร และแนวทางการประยุกต์ใช้กลยุทธ์ดังกล่าว เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมโลหการในประเทศไทยได้อย่างยั่งยืนต่อไป
- 2) เพื่อเป็นข้อมูลให้ภาคเอกชนใช้ประโยชน์ในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

บทที่ 2

กลยุทธ์สู่ความสำเร็จของธุรกิจอุตสาหกรรมในสหราชอาณาจักร

2.1 กลยุทธ์สู่ความสำเร็จของธุรกิจอุตสาหกรรม

ตั้งแต่ในอดีตถึงปัจจุบันอุตสาหกรรมการผลิต (Manufacturing industry) เป็นรากฐานที่สำคัญที่สร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้สหราชอาณาจักร อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาของรัฐบาลสหราชอาณาจักรในปี 2545 (BERR 2002) พบว่า ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในสหราชอาณาจักรมีข้อเสียเปรียบประเทศคู่แข่ง เช่น สหรัฐอเมริกา เยอรมนี ฝรั่งเศส เป็นต้น หลายประการ อาทิ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในสหราชอาณาจักรมีการลงทุนในเครื่องจักรและอุปกรณ์ เทคโนโลยีที่ทันสมัย รวมถึงการวิจัยและพัฒนาที่น้อยกว่าประเทศคู่แข่ง ขาดการปรับปรุงและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่อย่างต่อเนื่อง ขาดแคลนแรงงานที่มีคุณภาพที่มีทักษะและสมรรถนะตรงตามความต้องการของอุตสาหกรรม ผู้ประกอบการมีความสามารถในการบริหารจัดการที่ด้อยกว่าประเทศคู่แข่งโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา เยอรมนี และญี่ปุ่น (BERR 2002, 2008d, c) นอกจากนี้ กฎระเบียบต่างๆ ยังมีความยุ่งยากซับซ้อน ไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการ เช่น มีหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานที่ตรวจสอบ/กำกับดูแลผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ทำให้มีเอกสารและข้อมูลจำนวนมากที่ผู้ประกอบการต้องดำเนินการ นอกจากนี้ ข้อมูลที่หน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐต้องการก็มีความซ้ำซ้อนกัน เป็นต้น โดยจากการศึกษา พบว่า มีการตรวจสอบโรงงานอุตสาหกรรมจากหน่วยงานภาครัฐสูงถึงปีละกว่า 3 ล้านครั้ง และมีแบบฟอร์มขอข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐส่งให้ผู้ประกอบการสูงถึงปีละ 2.6 ล้านครั้ง (Hampton 2005) ซึ่งปัจจัยดังกล่าวเหล่านี้ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมในสหราชอาณาจักร (BERR 2002, 2008c, d)

ดังนั้น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้สนับสนุนและส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของอุตสาหกรรมการผลิตอย่างจริงจัง ตั้งแต่ปี 2545 โดยได้วิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จ (Critical success factors) ของอุตสาหกรรมเพื่อใช้เป็นกรอบในการวางแผนกลยุทธ์สู่ความสำเร็จ จัดทำกลยุทธ์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมในสหราชอาณาจักร และจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จเพื่อประเมินผลสำเร็จของกลยุทธ์ ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวของรัฐบาลสหราชอาณาจักร ควบคู่กับการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้อุตสาหกรรมมีขีดความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1.1 ปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จของอุตสาหกรรม

รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้วิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จ (Critical success factors) ของอุตสาหกรรม 7 ประการ ซึ่งใช้เป็นกรอบสำคัญในการวางแผนกลยุทธ์สู่ความสำเร็จ (BERR 2002, 2008c) ได้แก่

- 1) เสถียรภาพทางเศรษฐกิจมหภาค (Macroeconomic stability) ซึ่งประกอบด้วย การเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพ อัตราเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ย และระบบภาษี ที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจ ซึ่งจะทำให้ธุรกิจอุตสาหกรรมสามารถวางแผนในระยะยาวได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) การลงทุน (Investment) โดยเฉพาะด้านเครื่องจักรและอุปกรณ์ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย การพัฒนาทักษะและสมรรถนะของแรงงาน การวิจัยและพัฒนา (Research and Development, R&D) โดยจากการศึกษาและสำรวจของรัฐบาลสหราชอาณาจักร (BERR 2002) พบว่า ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ จะมีการลงทุนสูงในด้านการวิจัยและพัฒนา ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้านการตลาด และด้านการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน ซึ่งทำให้บริษัทสามารถแข่งขันกับคู่แข่งจากประเทศที่มีต้นทุนแรงงานต่ำ ในเรื่องคุณภาพสินค้าและบริการได้
- 3) การพัฒนาวิทยาศาสตร์และนวัตกรรมใหม่ (Science and Innovation) เพื่อสร้างองค์ความรู้สำหรับสร้างนวัตกรรมใหม่ และสินค้าอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าสูง (High value products)
- 4) การจัดทำ Best practice เพื่อสนับสนุนให้ผู้ประกอบการมีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอย่างต่อเนื่อง
- 5) การพัฒนาทักษะและการศึกษาของแรงงาน (Skills and Education Development) เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรม
- 6) ระบบสาธารณูปโภคที่ทันสมัย (Modern infrastructure) โดยเฉพาะด้านเครือข่ายระบบขนส่งและเทคโนโลยีการสื่อสาร (Transport and communications networks) ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการขนส่งวัตถุดิบและสินค้า รวมทั้งการติดต่อสื่อสารโดยเฉพาะด้าน E-business
- 7) กรอบการดำเนินงานด้านการค้าและการตลาดที่เหมาะสม (Right Market Framework) ซึ่งรวมถึงกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจอุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก

2.1.2 กลยุทธ์หลักเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม

รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้จัดทำกลยุทธ์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมในสหราชอาณาจักร โดยกลยุทธ์หลักที่สำคัญเฉพาะที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมการผลิต ได้แก่

1) ด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่

รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้สนับสนุนเงินลงทุน เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการด้านการลงทุนทั้งในรูปแบบการลดหรือยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลและการให้เงินทุนสนับสนุนโดยตรงสำหรับโครงการเพื่อการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม และ/หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ โดยมีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ประกอบการก้าวไปสู่การผลิตสินค้าเทคโนโลยีที่มีมูลค่าสูงที่ใช้แรงงานที่มีทักษะฝีมือและองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย และเกิดการพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อหลีกเลี่ยงการแข่งขันกับประเทศที่มีต้นทุนแรงงานต่ำในกลุ่มสินค้าที่มีมูลค่าต่ำ นอกจากนี้ รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้ให้เงินทุนสนับสนุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาแก่มหาวิทยาลัย และสถาบันต่างๆ เพื่อนำผลสำเร็จของโครงการวิจัยต่างๆ มาใช้ในภาคอุตสาหกรรมให้เกิดเป็นรูปธรรมและมีการใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ (BERR 2002, DTI 2004, BERR 2008d)

2) ด้านการจัดทำ Best practice

รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้จัดตั้งหน่วยงาน Manufacturing Advisory Service (MAS) ในเดือนพฤศจิกายน ปี 2545 เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการอุตสาหกรรมผ่านทางศูนย์ MAS ประจำภูมิภาค (MAS Regional Centres) เครือข่ายของ Centres of Expertise in Manufacturing และ MAS website ทั้งในรูปแบบที่รัฐบาลเป็นผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั้งหมด (Free advice) และรัฐบาลเป็นผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานบางส่วน (Subsidised advice) โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม โดยให้ความช่วยเหลือด้านเทคโนโลยี ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและกระบวนการผลิต และด้านการเพิ่มผลกำไร โดยสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการนำหลักการการดำเนินงานแบบ Lean (Lean operations) เข้ามาใช้ในอุตสาหกรรม (BERR 2007) นอกจากนี้ MAS ได้สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการจัดทำ Best practice อย่างต่อเนื่อง ทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับกลุ่มอุตสาหกรรม รวมทั้งสร้างเครือข่ายถ่ายทอด Best practice ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม เพื่อให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานทุกขั้นตอน อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพสินค้าและบริการที่ตรงกับความต้องการของตลาดอย่างต่อเนื่อง (BERR 2002, DTI 2004, BERR 2008d)

3) ด้านการพัฒนาทักษะและการศึกษาของแรงงาน

รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะด้านหลายหน่วยงาน เพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะของแรงงานให้สอดคล้องต่อความต้องการของภาคอุตสาหกรรม เช่น Automotive academy ซึ่งเป็นหน่วยงานที่พัฒนาทักษะและสมรรถนะแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรมยานยนต์ SEMTA ซึ่งเป็นหน่วยงานที่พัฒนาทักษะและสมรรถนะของแรงงานด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และเทคโนโลยีการผลิต เป็นต้น นอกจากนี้ รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา เพื่อให้ความช่วยเหลือทั้งในรูปแบบการจัดหลักสูตรฝึกอบรม และให้เงินทุนสนับสนุนแก่ผู้ประกอบการและสถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะของแรงงาน รวมถึงผู้ประกอบการอุตสาหกรรมด้วย โดยมีเป้าหมายเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรมและรองรับอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าเทคโนโลยีที่มีมูลค่าสูงซึ่งต้องใช้แรงงานที่มีทักษะฝีมือ (BERR 2002, DTI 2004, BERR 2008d)

4) ด้านการปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ

รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้ปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้ทันสมัยและเอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม เพื่อให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ เกิดการลงทุน และเกิดการพัฒนาทักษะของแรงงาน ซึ่งส่งผลต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม โดยรัฐบาลสหราชอาณาจักรได้จัดตั้งหน่วยงาน Better Regulation Executive (BRE) เพื่อปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ ร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ ให้มีความสอดคล้องกันและทันสมัย ลดการตรวจสอบ/กำกับดูแลที่ไม่จำเป็น ลดจำนวนหน่วยงานที่ตรวจสอบ/กำกับดูแลผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ปรับปรุงกระบวนการตรวจสอบ/กำกับดูแลให้มีประสิทธิภาพ ลดขั้นตอนและความซับซ้อนของกฎระเบียบ ลดการขอข้อมูลที่ไม่จำเป็นและซ้ำซ้อน ขณะที่เดียวกันเพิ่มบทลงโทษหากผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ (BERR 2002, DTI 2004, Hampton 2005, BERR 2008d)

การจัดทำกลยุทธ์ดังกล่าวของรัฐบาลสหราชอาณาจักร มีเป้าหมายหลักที่สำคัญ คือ สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตก้าวไปสู่การผลิตสินค้าอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าสูงที่ต้องใช้แรงงานที่มีทักษะและองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เข้มข้น เพื่อหลีกเลี่ยงการแข่งขันกับสินค้าอุตสาหกรรมจากประเทศที่มีค่าจ้างแรงงานต่ำซึ่งมีข้อได้เปรียบด้านต้นทุนการผลิตที่ต่ำ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับประเทศคู่แข่ง เช่น สหรัฐอเมริกา เยอรมนี ฝรั่งเศส เป็นต้น (DTI 2004)

2.1.3 ตัวชี้วัดความสำเร็จของกลยุทธ์

รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้จัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จเพื่อประเมินผลสำเร็จของกลยุทธ์ 6 ประการ (DTI 2004) ได้แก่

- 1) มูลค่าเพิ่มของผลผลิต โดยคำนวณจากมูลค่ารวมของผลผลิตที่เกิดขึ้นจากอุตสาหกรรมการผลิต ลบด้วยมูลค่ารวมของปัจจัยทั้งหมดที่ใช้ในการผลิต
- 2) มูลค่ารวมของการลงทุนในอุตสาหกรรมการผลิต
- 3) มูลค่ารวมของการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาในอุตสาหกรรมการผลิต
- 4) ผลผลิตภาพการผลิต (Productivity) โดยใช้ผลผลิตภาพการผลิตของแรงงาน (Labour productivity) เป็นตัวชี้วัดผลผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรม ซึ่งคำนวณจากผลผลิตทั้งหมดจากอุตสาหกรรมการผลิตหารด้วยจำนวนชั่วโมงทำงานรวมของแรงงานทั้งหมดในภาคอุตสาหกรรมการผลิต
- 5) ความสามารถในการทำกำไร (Profitability) โดยคำนวณจากกำไรทั้งหมดของอุตสาหกรรมการผลิต หารด้วยเงินทุนรวมของอุตสาหกรรมการผลิต (Total industry capital)
- 6) ทักษะแรงงาน โดยพิจารณาจากสัดส่วนของแรงงานในอุตสาหกรรมการผลิตแยกตามคุณวุฒิที่สำเร็จการศึกษา

2.1.4 ผลสำเร็จของกลยุทธ์

การใช้กลยุทธ์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมดังกล่าวของรัฐบาลสหราชอาณาจักร ส่งผลให้อุตสาหกรรมมีขีดความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้น ซึ่งสามารถสรุปในประเด็นสำคัญได้ (BERR 2008d) ดังนี้

- 1) ด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่

เกิดการลงทุนในการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่เพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลให้ผู้ประกอบการมีเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่สำหรับใช้เพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการผลิต และผลิตสินค้าอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าสูง รวมทั้งเกิดการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่เพิ่มขึ้น

- 2) ด้านการจัดทำ Best practice

การจัดทำ Best practice ทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับกลุ่มอุตสาหกรรม ส่งผลให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมมีการปรับปรุงกระบวนการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอย่างต่อเนื่อง เกิดเครือข่ายและกิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้เพิ่มขึ้น อุตสาหกรรมในสหราชอาณาจักรมีต้นทุนการดำเนินงานที่ลดลง กระบวนการผลิตมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ สินค้าและบริการมีคุณภาพเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับความต้องการของตลาด

โดยที่ผ่านมตั้งแต่ปลายปี 2545 หน่วยงาน MAS ซึ่งปัจจุบันเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีบทบาทสำคัญในการให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ได้จัดสรรงบประมาณกว่า 90 ล้านปอนด์สเตอร์ลิงในการให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการกว่า 24,000 ราย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานและกระบวนการผลิต โดยใช้หลักการดำเนินงานแบบ Lean ซึ่งสามารถช่วยลดต้นทุนของผู้ประกอบการได้ รวมเป็นจำนวนเงินกว่า 500 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง (BERR 2008d) ซึ่งโดยเฉลี่ยค่าใช้จ่ายในการให้ความช่วยเหลือของ MAS 1 ปอนด์สเตอร์ลิง สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผู้ประกอบการได้ถึง 5 ถึง 10 ปอนด์สเตอร์ลิงต่อราย (DTI 2004)

3) ด้านการพัฒนาทักษะและการศึกษาของแรงงาน

แรงงานมีทักษะและสมรรถนะเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรม โดยที่ผ่านมามีแรงงานหลายแสนคนได้รับการพัฒนาทักษะและสมรรถนะ ขณะที่ผู้ประกอบการได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการบริหารจัดการ

4) ด้านการปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ

รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้ปรับปรุง/แก้ไข/ยกเลิกกฎระเบียบต่างๆ กว่า 280 รายการ ซึ่งส่งผลให้สามารถลดต้นทุนที่ไม่จำเป็นจากการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบต่างๆ ได้สูงถึง 1,500 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง โดยเฉพาะการอนุญาตให้ผู้ประกอบการสามารถดำเนินการต่างๆ รวมถึงการให้ข้อมูล ผ่านทางการติดต่อสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ได้ (Electronic communication) (BRE 2007) นอกจากนี้ ผลจากการปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องของรัฐบาลสหราชอาณาจักร ส่งผลให้ในปัจจุบันธนาคารโลก (World Bank) ได้จัดอันดับให้สหราชอาณาจักรเป็นประเทศที่มีปัจจัยแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจ (Ease of doing business) ในอันดับที่ 6 ของโลก จาก 178 ประเทศทั่วโลก รองจากสิงคโปร์ นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา เขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน และเดนมาร์ก ตามลำดับ โดยเป็นอันดับที่ 2 ของกลุ่มประเทศในสหภาพยุโรป รองจากเดนมาร์ก (World Bank 2007)

ผลสำเร็จของกลยุทธ์ดังกล่าว ส่งผลให้ปัจจุบันอุตสาหกรรมการผลิตในสหราชอาณาจักรมีขีดความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้น ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมมีต้นทุนการดำเนินงานลดลง กระบวนการผลิตมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้น เกิดการคิดค้นเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่สำหรับใช้เพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการผลิต และผลิตสินค้าอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าสูง รวมทั้งเกิดการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่เพิ่มขึ้น มีจำนวนแรงงานที่มีทักษะฝีมือสอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น มีกฎระเบียบที่ยืดหยุ่นเอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการ สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาดได้อย่างรวดเร็ว (BERR 2008d) โดยปัจจุบันสหราชอาณาจักรเป็นประเทศผู้ผลิตสินค้าอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าผลผลิตสูงเป็นอันดับที่ 6 ของโลก รองจากสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐประชาชนจีน ญี่ปุ่น เยอรมนี อิตาลี ตามลำดับ โดยมีมูลค่าผลผลิตประมาณปีละ 300,000 ล้านเหรียญสหรัฐ และเป็นหนึ่งในประเทศผู้ส่งออกสินค้าเทคโนโลยี (Hi-tech products) ของโลก ผลผลิตจากภาคอุตสาหกรรมการผลิตสามารถสร้างมูลค่า

ทางเศรษฐกิจได้ปีละกว่า 150,000 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง หรือประมาณ 9 ล้านล้านบาทต่อปี (1 ปอนด์สเตอร์ลิง = 60 บาท โดยประมาณ) นอกจากนี้ อุตสาหกรรมการผลิตในสหราชอาณาจักรส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการลงทุน โดยมีมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment, FDI) ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตสูงที่สุดในสหภาพยุโรป และเป็นอันดับที่ 2 ของโลก รองจากสหรัฐอเมริกา (BERR 2008b, d)

อย่างไรก็ตาม วิกฤตการณ์ทางการเงินในสหรัฐอเมริกาและกลุ่มประเทศในสหภาพยุโรป ซึ่งรวมถึงสหราชอาณาจักร ส่งผลให้เกิดภาวะชะลอตัวทางเศรษฐกิจทั่วโลก กำลังซื้อของผู้บริโภคลดลง ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อภาคอุตสาหกรรมต่างๆ ทั่วโลก นอกจากนี้ อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้นในสหราชอาณาจักรยังต้องเผชิญกับสินค้าอุตสาหกรรมจากประเทศที่มีค่าจ้างแรงงานต่ำ ขณะที่อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีและองค์ความรู้เข้มข้นในการผลิตสินค้าที่มีมูลค่าสูง อาทิ สินค้าเทคโนโลยี ยังมีความสามารถในการแข่งขัน โดยอุตสาหกรรมในสหราชอาณาจักรมีจุดแข็งที่ได้เปรียบอุตสาหกรรมในประเทศที่มีค่าจ้างแรงงานต่ำ คือ สหราชอาณาจักรเป็นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย สำหรับการพัฒนานวัตกรรมใหม่โดยเฉพาะสินค้าเทคโนโลยีที่มีมูลค่าสูง รวมถึงการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ด้านการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในกระบวนการผลิต ซึ่งส่งผลให้สหราชอาณาจักรสามารถผลิตสินค้าเทคโนโลยีที่มีมูลค่าสูง ด้วยต้นทุนที่สามารถแข่งขันได้ เช่น ระบบเติมน้ำมันเครื่องบินกลางอากาศ (In-flight refuelling system) Silicon chips สำหรับอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ Bluetooth chips เซลล์เชื้อเพลิง (Fuel cells) เทคโนโลยีโทรคมนาคมและการสื่อสาร เทคโนโลยีชีวภาพ Nanotechnology เป็นต้น

2.2 ทิศทางการสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรม

รัฐบาลสหราชอาณาจักร ผู้ประกอบการ และสถาบันการศึกษา ได้ร่วมกันวิเคราะห์ปัจจัยขับเคลื่อนที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอุตสาหกรรมการผลิตในสหราชอาณาจักรในอนาคต และได้กำหนดทิศทางการสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรม เพื่อพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมในสหราชอาณาจักรอย่างยั่งยืน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.2.1 ปัจจัยขับเคลื่อนอุตสาหกรรมการผลิตในสหราชอาณาจักรในอนาคต

จากการวิเคราะห์ร่วมกันระหว่างรัฐบาลสหราชอาณาจักร ผู้ประกอบการ และสถาบันการศึกษา พบว่า ปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอุตสาหกรรมการผลิตในสหราชอาณาจักรในอนาคต มี 5 ประการ (BERR 2008d, a) ได้แก่

1) การกระจายตัวของอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าชั้นต่างๆ ในตลาดโลก

ปัจจุบันมีผู้ผลิตสินค้าขั้นต้น (ได้แก่ วัตถุดิบตั้งต้นที่ใช้ในการผลิตสินค้า) ผู้ผลิตสินค้าขั้นกลาง (ได้แก่ สินค้ากึ่งสำเร็จรูปที่เป็นส่วนประกอบ/ชิ้นส่วนที่ใช้ในการผลิตสินค้าสำเร็จรูป รวมถึงองค์ความรู้ที่ใช้ในการผลิตสินค้า) และผู้ผลิตสินค้าขั้นปลาย (ได้แก่ ผู้ผลิตสินค้าสำเร็จรูป) กระจายตัวในหลายประเทศทั่วโลก ส่งผลให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมในสหราชอาณาจักร รวมถึงประเทศคู่แข่ง สามารถลดต้นทุนการผลิตได้โดยการสั่งซื้อสินค้าขั้นต้น/ขั้นกลางจากประเทศที่มีต้นทุนการผลิตต่ำ หรือลงทุนตั้งโรงงานผลิตสินค้าขั้นต้น/ขั้นกลางในประเทศที่มีศักยภาพในการผลิต เช่น มีแหล่งวัตถุดิบ ต้นทุนแรงงานต่ำ เป็นต้น เพื่อทดแทนการผลิตสินค้าดังกล่าวในสหราชอาณาจักรที่มีต้นทุนแรงงานสูง ทำให้สามารถมุ่งเน้นการพัฒนาและปรับปรุงการผลิตสินค้าสำเร็จรูปของตนโดยเฉพาะสินค้าที่มีมูลค่าสูงที่ต้องใช้เทคโนโลยีเข้มข้นเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันในกลุ่มสินค้าสำเร็จรูปที่ตนผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น อุตสาหกรรมการผลิตในสหราชอาณาจักรมีแนวโน้มที่จะมุ่งเน้นการผลิตสินค้าสำเร็จรูปที่มีมูลค่าสูงที่ต้องใช้เทคโนโลยีเข้มข้นเพิ่มขึ้น โดยจะนำเข้าสินค้าขั้นต้น/ขั้นกลางจากประเทศที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตสินค้าขั้นกลางดังกล่าว (BERR 2008d, a)

2) เทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว

การพัฒนาเทคโนโลยีส่งผลให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสามารถพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการผลิต พัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันได้ ดังนั้น ศักยภาพในการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมของผู้ประกอบการส่งผลโดยตรงต่อความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก ซึ่งที่ผ่านมาการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ของรัฐบาลสหราชอาณาจักร ส่งผลให้ปัจจุบันสหราชอาณาจักรเป็นหนึ่งในประเทศผู้ผลิตและส่งออกสินค้าเทคโนโลยี (Hi-tech products) ของโลก ดังนั้น การสนับสนุนและส่งเสริมในเรื่องดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการสร้างเครือข่ายเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะรักษาความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมการผลิตในสหราชอาณาจักรในอนาคต (BERR 2008d, a)

3) การให้ความสำคัญกับคุณค่าของสินค้า

คุณค่าของสินค้าเป็นสิ่งที่ไม่สามารถสัมผัสได้ โดยคุณค่าของสินค้าเกิดจากการออกแบบสินค้า การสร้าง Brand ของสินค้า การวิจัยและพัฒนาสินค้า เพื่อสร้างความแตกต่างให้กับสินค้า ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของลูกค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตลาดการค้าที่มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรงในปัจจุบัน ทำให้ลูกค้ามีทางเลือกในการเลือกซื้อสินค้า โดยหากสินค้ามีคุณภาพและราคาที่เท่าเทียมกัน ลูกค้าจะตัดสินใจซื้อสินค้าที่มีคุณค่าต่อตนสูงสุด ดังนั้น การพัฒนาอย่างต่อเนื่องด้านการออกแบบ ด้านการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์ ด้านการพัฒนา

ผลิตภัณฑ์ใหม่ และด้านการสร้าง Brand ให้กับสินค้า จะเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ธุรกิจใช้ในการแข่งขัน และเพิ่มส่วนแบ่งตลาด (BERR 2008d, a)

4) การพัฒนาบุคลากร

การก้าวไปสู่การผลิตสินค้าเทคโนโลยีที่มีมูลค่าสูง จำเป็นต้องใช้แรงงานที่มีทักษะและสมรรถนะ โดยผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในสหราชอาณาจักรมีแนวโน้มที่จะจ้างแรงงานที่มีทักษะฝีมือสูงในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น ซึ่งรัฐบาลสหราชอาณาจักรได้ประเมินว่า ภายในปี 2557 ภาคอุตสาหกรรมการผลิตจะมีความต้องการนักวิทยาศาสตร์และวิศวกรเพิ่มขึ้นอีก 324,000 คน ขณะเดียวกันจะมีความต้องการแรงงานที่มีทักษะด้านการออกแบบ การตลาด การทำงานเป็นทีม และการบริหารจัดการเพิ่มขึ้น ดังนั้น การลงทุนเพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะของแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรม เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของอุตสาหกรรมในระยะยาว (BERR 2008d, a)

5) การพัฒนาสู่ระบบเศรษฐกิจที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม (Green or low carbon economy)

การให้ความสำคัญเรื่องสิ่งแวดล้อมของประเทศต่างๆ ทั่วโลก ส่งผลให้อุตสาหกรรมการผลิตทั่วโลกต้องปรับปรุงและพัฒนาผลิตภัณฑ์ กระบวนการผลิต เทคโนโลยี การบริหารจัดการ เพื่อให้เป็นไปตามกฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่ออกโดยรัฐบาลของประเทศนั้นๆ และโดยองค์การระหว่างประเทศ โดยเฉพาะกฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นโอกาสที่อุตสาหกรรมการผลิตสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในสหราชอาณาจักร ซึ่งมีศักยภาพในการแข่งขันจะขยายตัวเพิ่มขึ้นในตลาดโลก โดยปัจจุบันอุตสาหกรรมดังกล่าวสามารถสร้างมูลค่าในระบบเศรษฐกิจในสหราชอาณาจักรได้ปีละ 25,000 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง และคาดว่าจะภายในปี 2558 จะสามารถสร้างมูลค่าในระบบเศรษฐกิจได้ปีละกว่า 45,000 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง (BERR 2008d, a)

2.2.2 แผนการสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรม

ปัจจัยขับเคลื่อนอุตสาหกรรมทั้ง 5 ประการดังกล่าวข้างต้น (หัวข้อ 2.2.1) เป็นความท้าทายที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในสหราชอาณาจักรต้องเผชิญเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลกที่มีความผันผวนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งรัฐบาลสหราชอาณาจักรได้ตระหนักในความสำคัญของเรื่องนี้ โดยเฉพาะเรื่องการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ การพัฒนาทักษะและการศึกษาของแรงงาน ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญที่จะช่วยรักษาความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมในสหราชอาณาจักร โดยรัฐบาลสหราชอาณาจักรได้มีแผนสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมที่สำคัญ (BERR 2008d) ดังนี้

1) ด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่

รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้ดำเนินโครงการต่อเนื่องเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการลงทุนด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ รวมถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์ รวมทั้งสร้างเครือข่ายเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม โดยได้จัดสรรงบประมาณปีละ 6,000 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง สำหรับการดำเนินงานดังกล่าวในช่วงปี 2552-2553 โดยมีกลุ่มเทคโนโลยีเป้าหมายที่สำคัญ ได้แก่ เทคโนโลยีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีการผลิตเซลล์เชื้อเพลิง (Fuel Cells) เทคโนโลยีด้านโทรคมนาคมและการสื่อสาร เทคโนโลยีด้านระบบขนส่ง (BERR 2008d)

2) ด้านการจัดทำ Best practice

รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้ดำเนินโครงการต่อเนื่องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานและกระบวนการผลิต โดยให้ MAS เป็นหน่วยงานหลักในการสนับสนุนและช่วยเหลือผู้ประกอบการอุตสาหกรรม รวมทั้งสนับสนุนการจัดทำและถ่ายทอด Best practice เพื่อให้ผู้ประกอบการมีการปรับปรุงกระบวนการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอย่างต่อเนื่อง (BERR 2008d)

3) ด้านการพัฒนาทักษะและการศึกษาของแรงงาน

รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้ดำเนินโครงการต่อเนื่องเพื่อพัฒนาทักษะและการศึกษาของแรงงาน โดยได้จัดสรรงบประมาณ 140 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง สำหรับปี 2552-2554 เพื่อพัฒนาการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ (BERR 2008d)

4) ด้านการพัฒนาการค้าและการตลาด

รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้ดำเนินโครงการเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการอุตสาหกรรมโดยเฉพาะ SMEs (Small and Medium Enterprises) สร้างช่องทางตลาดสู่ตลาดโลก เพื่อขยายตลาดสู่ตลาดโลก รวมทั้งสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการในกลุ่มอุตสาหกรรม (Clusters) เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มอุตสาหกรรมเพื่อให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้อย่างยั่งยืน (BERR 2008d)

5) ด้านการปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ

รัฐบาลสหราชอาณาจักรโดยการดำเนินงานของหน่วยงาน Better Regulation Executive (BRE) ได้ดำเนินงานต่อเนื่องในการปรับปรุง/แก้ไข/ยกเลิกกฎระเบียบให้อื้ออานวยต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการและสอดคล้องกับสถานการณ์ เพื่อลดขั้นตอนและความซับซ้อนของกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจอุตสาหกรรมที่ไม่จำเป็น โดยมีเป้าหมายเพื่อลดต้นทุนในการดำเนินงานตามกฎระเบียบของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องลงร้อยละ 25 หรือประมาณ 3,500 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง ภายในปี 2553 โดยเทียบกับปี 2548 (BERR 2008e) ซึ่งตั้งแต่ปี 2548 ถึงปี 2550 สามารถลดต้นทุนในการดำเนินงานที่ไม่จำเป็นจากการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบต่างๆ ได้แล้วกว่า 1,500 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง (BRE 2007)

นอกจากนี้ รัฐบาลสหราชอาณาจักรยังได้ดำเนินงานต่อเนื่อง เพื่อลดจำนวนหน่วยงานที่ตรวจสอบ/กำกับดูแลผู้ประกอบการอุตสาหกรรม เพื่อให้ผู้ประกอบการต้องถูกตรวจสอบจากหลายหน่วยงานโดยไม่จำเป็น โดยให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลของผู้ประกอบการระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องของภาครัฐแทน (BERR 2008f)

2.3 แนวโน้มและทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรม

การสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตอย่างต่อเนื่องของรัฐบาลสหราชอาณาจักร ส่งผลให้อุตสาหกรรมการผลิตยังจะมีบทบาทสำคัญต่อเนื่องต่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของสหราชอาณาจักร โดยแนวโน้มและทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตในสหราชอาณาจักร สามารถสรุปในประเด็นสำคัญได้ (BERR 2008d) ดังนี้

- 1) ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมจะมุ่งเน้นผลิตสินค้าเทคโนโลยีที่มีมูลค่าสูงซึ่งต้องใช้แรงงานที่มีทักษะฝีมือและองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย รวมทั้งมุ่งการแข่งขันด้านคุณภาพและคุณค่าของสินค้ามากกว่าเรื่องราคา เพื่อหลีกเลี่ยงการแข่งขันกับประเทศที่มีต้นทุนแรงงานต่ำในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าต่ำ โดยมีกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย ได้แก่ อุตสาหกรรมด้านเทคโนโลยี โทรคมนาคมและการสื่อสาร เทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อม วัสดุใหม่ (Advanced materials) เทคโนโลยีชีวภาพ เซลล์เชื้อเพลิง (Fuel cells) และ Nanotechnology ซึ่งจะเป็นอุตสาหกรรมหลักที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของเศรษฐกิจสหราชอาณาจักรในอนาคต
- 2) อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการแข่งขัน อาทิ อุตสาหกรรมยา อุตสาหกรรมเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ อุตสาหกรรม Aerospace อุตสาหกรรมเทคโนโลยีชีวภาพ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมยานยนต์ จะมุ่งขยายตลาดสู่ตลาดโลกเพิ่มขึ้น
- 3) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม อาทิ อุตสาหกรรม Recycling อุตสาหกรรมผลิตเทคโนโลยีเพื่อลดปริมาณการปล่อยแก๊ส/มลพิษสู่บรรยากาศ อุตสาหกรรมผลิตเซลล์เชื้อเพลิง (Fuel cells) มีโอกาสขยายตัวเพิ่มขึ้น จากผลของการให้ความสำคัญเรื่องสิ่งแวดล้อมของประเทศต่างๆ ทั่วโลก

บทที่ 3

เปรียบเทียบกลยุทธ์ในการสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมของภาครัฐ ระหว่างประเทศไทยและสหราชอาณาจักร

3.1 ภาพรวมการสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมของประเทศไทย

อุตสาหกรรมการผลิตเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย การขยายตัวของอุตสาหกรรมส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศไทยมีการขยายตัวตามไปด้วย ที่ผ่านมามีการเติบโตของอุตสาหกรรมในประเทศไทยมีสาเหตุจากปัจจัยสำคัญหลายประการ เช่น ค่าจ้างแรงงานต่ำ มีทรัพยากรสำหรับใช้เป็นวัตถุดิบของภาคอุตสาหกรรมที่อุดมสมบูรณ์ มีมาตรการคุ้มครองและส่งเสริมอุตสาหกรรมที่มีประสิทธิภาพ ค่าเงินในประเทศอุตสาหกรรมต่างๆ สูงขึ้น ทำให้ต้องย้ายฐานการผลิตมายังประเทศไทย เป็นต้น อย่างไรก็ตาม กระแสเศรษฐกิจโลกได้เปลี่ยนแปลงไปส่งผลให้ข้อได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของภาคอุตสาหกรรมไทยเปลี่ยนแปลงไป โดยสามารถสรุปในประเด็นสำคัญได้ (สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม 2545, 2547) ดังนี้

- 1) ข้อได้เปรียบของอุตสาหกรรมไทยจากมาตรการคุ้มครองและส่งเสริมอุตสาหกรรมลดลง เนื่องจากผลของข้อตกลงกับองค์การการค้าระหว่างประเทศต่างๆ
- 2) การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ ส่งผลให้มีการซื้อสินค้าจากประเทศในกลุ่มความร่วมมือต่างๆ มากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศที่เป็นตลาดสำคัญของอุตสาหกรรมไทย เช่น เขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (NAFTA) และสหภาพยุโรป (EU) ซึ่งใช้เงินสกุลเดียวกัน เป็นต้น
- 3) กระแสของโลกในเรื่องสิ่งแวดล้อมและสุขอนามัย ทำให้ประเทศที่เป็นตลาดสินค้าของอุตสาหกรรมไทยได้กำหนดมาตรฐานทางด้านสุขอนามัยและสิ่งแวดล้อมไว้สูง ซึ่งบางครั้งมีลักษณะกีดกันสินค้าจากต่างประเทศ ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมในประเทศไทย
- 4) การเปิดประเทศเข้าสู่ตลาดโลกเสรีของประเทศสังคมนิยม เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศเวียดนาม รวมทั้งประเทศต่างๆ ในยุโรปตะวันออกที่อดีตอยู่ในค่ายสังคมนิยม ทำให้ความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบในภาคอุตสาหกรรมไทยลดลงเป็นอย่างมาก
- 5) ปัญหาโครงสร้างที่ทำให้ภาคอุตสาหกรรมไทยไม่แข็งแกร่งพอ เช่น (1) อุตสาหกรรมไทยส่วนใหญ่ยังใช้เทคโนโลยีเดิมๆ ขาดการพัฒนากระบวนการผลิตและเทคโนโลยี ทำให้มีประสิทธิภาพการผลิตต่ำ มีต้นทุนการผลิตสูง เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศ

คู่แข่งที่มีการปรับปรุงกระบวนการผลิตและเทคโนโลยีอย่างสม่ำเสมอ (2) อุตสาหกรรมไทยส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นเพียงอุตสาหกรรมประกอบชิ้นส่วนที่นำเข้าวัตถุดิบและชิ้นส่วนจากต่างประเทศมาประกอบเป็นสินค้าสำเร็จรูป ทำให้มีมูลค่าเพิ่มต่ำ (3) ขาดความเชื่อมโยงระหว่างอุตสาหกรรม (4) ผู้ประกอบการขาดความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการด้านการตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และขาดความสามารถในการเจาะช่องทางการตลาด (5) ขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะตรงตามความต้องการของอุตสาหกรรม โดยส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้ฝีมือ (6) กฎระเบียบ ข้อกำหนดบางประการ ไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการ เป็นต้น

- 6) การดำเนินนโยบายของบริษัทข้ามชาติในอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ ที่มีการควบรวมกิจการระหว่างบริษัทขนาดใหญ่ด้วยกัน เพื่อลดการแข่งขันและสร้างความชำนาญเฉพาะด้านในด้านเทคโนโลยีและการผลิต ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไทย
- 7) การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและการแข่งขันด้านการตลาด ทำให้เครือข่ายด้านการผลิตและการตลาดของบริษัทข้ามชาติในอุตสาหกรรมต่างๆ เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งส่งผลต่อการเชื่อมโยงของอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยกับโรงงานประกอบของต่างชาติ

ดังนั้น เพื่อให้ภาคอุตสาหกรรมสามารถรักษาศักยภาพการผลิต และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันภายใต้สถานการณ์เปิดเสรีทางการค้า คณะรัฐมนตรีจึงได้ให้ความเห็นชอบกับแผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมเป้าหมาย 13 สาขา เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2541 โดยเน้นกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการแข่งขันกับต่างประเทศโดยใช้วัตถุดิบภายในประเทศในสัดส่วนสูง (Resource Based Industry) กลุ่มอุตสาหกรรมที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มในประเทศได้สูง (High Local Value Added Industry) ทำให้ประเทศไทยมีรายได้เพิ่มมากขึ้นและลดการสูญเสียเงินตราต่างประเทศ และกลุ่มอุตสาหกรรมสนับสนุนที่รองรับอุตสาหกรรม 2 กลุ่มแรก โดยอุตสาหกรรมเป้าหมาย 13 สาขา ได้แก่ (1) อุตสาหกรรมอาหารและอาหารสัตว์ (2) อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (3) อุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนัง (4) อุตสาหกรรมไม้และเครื่องเรือน (5) อุตสาหกรรมยาและเคมีภัณฑ์ (6) อุตสาหกรรมยางพาราและผลิตภัณฑ์ยาง (7) อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติก (8) อุตสาหกรรมเซรามิกและแก้ว (9) อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (10) อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน (11) อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ (12) อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า และ (13) อุตสาหกรรมปิโตรเคมี (สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม 2545, 2547)

การปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมเป้าหมาย 13 สาขา แบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ การปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2541-2545) ซึ่งมุ่งเน้นการเพิ่มขีดความสามารถในการ

แข่งขันและกระตุ้นเศรษฐกิจที่ชะลอตัวจากผลกระทบของวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงินในปี 2540 และการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2544-2547) ซึ่งมุ่งเน้นการเพิ่มผลผลิตภาพ การผลิต การปรับเปลี่ยนเครื่องจักรและเทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ การออกแบบ และมาตรฐานการผลิต การพัฒนาส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เพื่อให้มีศักยภาพในการผลิตที่ทัดเทียมกับคู่แข่งหรือเหนือกว่าคู่แข่ง (สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม 2545, 2547) และในปี 2548-2551 รัฐบาลได้ดำเนินโครงการต่อเนื่องในการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมทั้งระบบเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมในประเทศไทย ตามแผนการบริหารราชการแผ่นดิน ปี พ.ศ. 2548-2551 โดยได้มีการกำหนดเป็น 9 กลยุทธ์หลัก (สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม 2548) ดังนี้

- 1) สนับสนุนการใช้วัตถุดิบในประเทศ และการเพิ่มมูลค่าสินค้า โดยเน้นกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพและกลุ่มโอกาสใหม่ รวมทั้งปรับปรุงประสิทธิภาพกลุ่มอุตสาหกรรมที่อ่อนแอ
- 2) พัฒนาอุตสาหกรรมพื้นฐานและอุตสาหกรรมสนับสนุน ให้มีความแข็งแกร่งเพื่อรองรับอุตสาหกรรมต่อเนื่อง และลดการพึ่งพาการนำเข้า
- 3) พัฒนาระบบสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยการพัฒนากฎระเบียบและความรู้ของบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรม ทั้งบุคลากรระดับพื้นฐานวิชาชีพเฉพาะและบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- 4) พัฒนาปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจ เช่น ระบบส่งเสริมและบ่มเพาะธุรกิจใหม่ ระบบข้อมูลการเชื่อมโยง และเทคโนโลยีสะอาด เป็นต้น
- 5) ปรับโครงสร้างเพื่อเตรียมความพร้อมและสร้างโอกาสให้กับภาคอุตสาหกรรมที่ไม่สามารถแข่งขันได้ หรือได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของตลาดและข้อตกลงระหว่างประเทศ
- 6) พัฒนาการรวมกลุ่มอุตสาหกรรม (Clusters) และส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคอุตสาหกรรมโดยให้สิทธิประโยชน์จูงใจการลงทุนในอุตสาหกรรมที่มีการปรับโครงสร้างเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มภายในประเทศ
- 7) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานในภาคอุตสาหกรรม และส่งเสริมอุตสาหกรรมที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจแต่ใช้พลังงานต่ำ
- 8) เพิ่มประสิทธิภาพและมูลค่าผลผลิตของ SMEs และ OTOP บนฐานความรู้ทั้งด้านการพัฒนาบุคลากร การบริหารจัดการ การพัฒนานวัตกรรมด้านการผลิตและการตลาด รวมทั้งสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงธุรกิจในทุกระดับ
- 9) พัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบการเดิม และสร้างผู้ประกอบการใหม่

เมื่อพิจารณาเป้าหมายของกลยุทธ์หลักทั้ง 9 กลยุทธ์ สามารถจัดกลุ่มตามเป้าหมายหลักของกลยุทธ์ได้ 2 กลุ่ม ดังนี้

- 1) ด้านการสร้างความเข้มแข็งให้อุตสาหกรรม ซึ่งกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1-2 และกลยุทธ์ที่ 4-9 โดยที่ผ่านมารัฐบาลได้จัดทำโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการผลิต การเพิ่มมูลค่าสินค้า การปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิตและสินค้าให้เป็นไปตามกฎระเบียบและมาตรฐานโลกที่กำหนด การพัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลและธุรกิจ การพัฒนาด้านโลจิสติกส์ (Logistics) และห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain)
- 2) ด้านการพัฒนาทักษะและการศึกษาของแรงงาน ซึ่งกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 3 โดยรัฐบาลได้จัดทำโครงการเพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะของผู้ประกอบการและแรงงาน เช่น โครงการพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้ประกอบการขึ้นส่วนยานยนต์ โครงการพัฒนาความสามารถบุคลากรทางวิศวกรรมและด้านช่างสำหรับอุตสาหกรรมขึ้นส่วนยานยนต์ โครงการพัฒนาความสามารถบุคลากรทางวิศวกรรมและด้านเทคโนโลยียาง โครงการพัฒนาแรงงานฝีมือทางด้านผลิตภัณฑ์เซรามิก โครงการพัฒนาความสามารถบุคลากรเพื่อรองรับการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมปิโตรเคมี เป็นต้น (สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม 2548) นอกจากนี้ รัฐบาลได้ดำเนินการเพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการและสถาบันการศึกษา ทั้งในรูปแบบการจัดหลักสูตรฝึกอบรม และให้เงินทุนสนับสนุน สำหรับการพัฒนาทักษะและสมรรถนะของแรงงาน รวมถึงผู้ประกอบการอุตสาหกรรมด้วย

อย่างไรก็ตาม กลยุทธ์เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมในประเทศไทยดังกล่าว ยังขาดกลยุทธ์ที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมในด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จของอุตสาหกรรมที่ยั่งยืน ซึ่งแม้ว่าจะมีโครงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี แต่ส่วนใหญ่เป็นลักษณะการพัฒนาเทคโนโลยีให้เป็นไปตามกฎระเบียบและมาตรฐานโลกที่กำหนด เช่น มาตรฐานผลิตภัณฑ์ มาตรการด้านความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ไม่ได้เป็นการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม และ/หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อก้าวไปสู่การผลิตสินค้าเทคโนโลยีที่มีมูลค่าสูง นอกจากนี้ แม้ว่าจะมีการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพการออกแบบ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ในอุตสาหกรรมต่างๆ แต่เนื่องจากอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่ผลิตเพื่อการส่งออกส่วนใหญ่ดำเนินการโดยบริษัทร่วมทุนจากต่างชาติ เช่น อุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์ เป็นต้น ทำให้การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่จะดำเนินการโดยบริษัทแม่ในต่างประเทศ ส่งผลให้การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ณ สถานประกอบการ เกือบไม่มีการดำเนินงานเลย (กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2550) ส่งผลให้ไม่เกิดการพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ในประเทศ ขณะเดียวกันยังขาดการปรับปรุงกฎระเบียบให้อื้ออานวยต่อการดำเนินงานของผู้ประกอบการอย่างเป็นรูปธรรม ส่วนใหญ่เป็นการปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อรองรับมาตรการทางการค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น มาตรฐานผลิตภัณฑ์ มาตรการ

ด้านความปลอดภัย มาตรฐานสุขอนามัย กฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อม มาตรฐานที่ประเทศคู่ค้ากำหนด เป็นต้น

ดังนั้น ผลจากการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมดังกล่าวยังไม่ส่งผลให้เกิดการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมในประเทศไทยได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเมื่อพิจารณาความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมในช่วงที่ผ่านมา พบว่า การเติบโตของอุตสาหกรรมในประเทศไทยมีความโดดเด่นเฉพาะในเชิงปริมาณ แต่ยังมีจุดอ่อนในเชิงโครงสร้างหลายประการ ได้แก่ โครงสร้างการผลิตของภาคอุตสาหกรรมไทยเน้นการผลิตเพื่อการส่งออกและส่วนใหญ่เป็นการรับจ้างผลิต (Subcontracting) หรือการประกอบสินค้า (Assembling) ทำให้มูลค่าเพิ่มภายในประเทศต่ำ และขาดความหลากหลายในการผลิตผลิตภัณฑ์ รวมทั้งต้องพึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบ สินค้ากึ่งสำเร็จรูป ตลอดจนเครื่องจักรอุปกรณ์จากต่างประเทศในสัดส่วนที่สูง นอกจากนี้ อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่ผลิตเพื่อการส่งออกส่วนใหญ่ดำเนินการโดยบริษัทร่วมทุนจากต่างชาติ ซึ่งจะมีการเคลื่อนทุนและการลงทุนไปยังประเทศที่มีความได้เปรียบในเรื่องต้นทุนแรงงานที่ต่ำกว่า บริษัทคู่แข่ง ประกอบกับเทคโนโลยีที่ใช้เกือบทั้งหมดเป็นเทคโนโลยีที่นำเข้าจากบริษัทแม่ในต่างประเทศโดยตรง ทำให้การถ่ายทอดเทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี ณ สถานประกอบการเหล่านั้น เกือบไม่มีการดำเนินการเลย ขณะเดียวกันการออกแบบและการแก้ปัญหาทางเทคนิคส่วนใหญ่จะดำเนินการโดยบริษัทแม่ในต่างประเทศ ทำให้ไม่มีการพัฒนาทักษะและสมรรถนะของบุคลากรคนไทยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศ ส่งผลกระทบทางลบต่อการพัฒนาศักยภาพของอุตสาหกรรมที่เป็นของคนไทย (กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2550)

ภาครัฐได้ตระหนักดีว่า การเติบโตทางเศรษฐกิจที่อยู่บนพื้นฐานของการขยายการลงทุนและการใช้ทรัพยากร โดยมีได้อาศัยปัจจัยด้านความรู้และปัญญานั้น ทำให้ขาดการสร้างเทคโนโลยีนวัตกรรม และขาดการพัฒนาความสามารถของตนเองในระยะยาว เมื่อเผชิญกับความผันผวนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ อุตสาหกรรมไทยจึงเกิดความผันผวนตามแรงเหวี่ยงที่เกิดขึ้น ในที่สุดเมื่อความได้เปรียบในด้านทรัพยากรและค่าแรงต่ำ เริ่มลดน้อยถอยลง อุตสาหกรรมการผลิตของประเทศไทยจึงเริ่มสูญเสียความสามารถในการแข่งขันและสูญเสียตลาดบางส่วนไป เพราะไม่สามารถปรับตัวไปในทิศทางที่เหมาะสมได้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว (กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2550) ดังเช่นในปัจจุบันที่มีผู้ประกอบการหลายรายต้องปิดกิจการลง โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่พึ่งพาตลาดส่งออกเป็นหลัก ซึ่งต้องแข่งขันด้านราคากับคู่แข่งในต่างประเทศ เมื่อตลาดต่างประเทศหดตัว ต้นทุนแรงงานและต้นทุนการผลิตเพิ่มสูงขึ้นจากราคาน้ำมันที่ปรับตัวสูงขึ้น ประกอบกับค่าเงินบาทที่แข็งค่าอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในประเทศสูญเสียความสามารถในการแข่งขัน ดังนั้น ภาครัฐโดยกระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงวิทยาศาสตร์ ได้จัดทำแผนแม่บทโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญา (พ.ศ. 2551-2555) โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มความสามารถทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมของภาคการผลิต

สร้างความเข้มแข็งของแหล่งผลิตองค์ความรู้ และสร้างความเชื่อมโยงระหว่างแหล่งผลิตองค์ความรู้ และผู้ใช้ความรู้ อาทิ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม นักธุรกิจ นักวิจัย (กระทรวงอุตสาหกรรม และ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2550) นอกจากนี้ กระทรวงอุตสาหกรรมโดยสำนักงาน เศรษฐกิจอุตสาหกรรม ยังได้จัดทำแผนแม่บทการเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพของ ภาคอุตสาหกรรม (พ.ศ. 2551-2555) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม โดย ได้กำหนดเป็น 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (1) การยกระดับความสามารถทักษะแรงงาน (Human Skill) ทั้งแรงงานที่มีอยู่เดิมและแรงงานที่กำลังเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม (2) การยกระดับความสามารถ ทางด้านการบริหารจัดการ (Management) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพ ซึ่งรวมถึงการทำ จัดทำฐานข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพของกลุ่ม อุตสาหกรรม (3) การปรับปรุงประสิทธิภาพเครื่องจักร (4) การพัฒนาระบบ Logistics ภายในกลุ่ม อุตสาหกรรม (5) การสร้างเครือข่ายพันธมิตรธุรกิจ (Clusters) และ Supply Chain (สำนักงาน เศรษฐกิจอุตสาหกรรม 2550) อย่างไรก็ตาม การดำเนินโครงการต่างๆ ภายใต้แผนแม่บททั้ง 2 เรื่อง ดังกล่าว ยังอยู่ในระยะเริ่มต้น ทำให้ยังไม่เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อขีดความสามารถในการแข่งขัน ของอุตสาหกรรมต่างๆ ในประเทศไทย

3.2 ผลการเปรียบเทียบกลยุทธ์ในการสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมของ ภาครัฐระหว่างสหราชอาณาจักรและประเทศไทย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบกลยุทธ์ในการสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมของภาครัฐ ระหว่างสหราชอาณาจักรและประเทศไทยในการวิจัยนี้ ได้เปรียบเทียบกลยุทธ์หลักที่สำคัญเฉพาะที่ เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมการผลิต โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ตามกลยุทธ์เพื่อพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของ อุตสาหกรรมของรัฐบาลสหราชอาณาจักร ได้แก่ (1) ด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และ นวัตกรรมใหม่ (2) ด้านการจัดทำ Best practice (3) ด้านการพัฒนาทักษะและการศึกษาของแรงงาน และ (4) ด้านการปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบกลยุทธ์ในการสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมของภาครัฐระหว่างสหราชอาณาจักรและประเทศไทย

	สหราชอาณาจักร	ประเทศไทย
1. ด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่	- สนับสนุนเงินลงทุน เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการด้านการลงทุนทั้งในรูปแบบการลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลและการให้เงินสนับสนุนโดยตรงสำหรับโครงการเพื่อการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม และ/หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ประกอบการก้าวไปสู่การผลิตสินค้าเทคโนโลยีที่มีมูลค่าสูงที่ใช้แรงงานที่มีทักษะฝีมือและองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย และเกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ - สนับสนุนเงินทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาแก่มหาวิทยาลัย และสถาบันต่างๆ เพื่อนำผลสำเร็จของโครงการวิจัยต่างๆ มาใช้ในภาคอุตสาหกรรมให้เกิดเป็นรูปธรรมและเกิดประโยชน์ในเชิงพาณิชย์	- จัดทำแผนแม่บทโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญา (พ.ศ. 2551-2555) เพื่อเพิ่มความสามารถทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมของภาคการผลิต แต่โครงการต่างๆ ภายใต้แผนแม่บทดังกล่าวยังอยู่ในระยะเริ่มต้น ทำให้ยังไม่เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม - ให้สิทธิประโยชน์พิเศษสำหรับโครงการลงทุนเพื่อพัฒนาทักษะ เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งสนับสนุนเงินลงทุนสำหรับโครงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี แต่ส่วนใหญ่เป็นลักษณะการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตให้เป็นไปตามกฎระเบียบและมาตรฐานโลกที่กำหนด ไม่ได้เป็นการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม และ/หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อก้าวไปสู่การผลิตสินค้าเทคโนโลยีที่มีมูลค่าสูง - สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการพัฒนาการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ในอุตสาหกรรมต่างๆ แต่อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่ผลิตเพื่อการส่งออกส่วนใหญ่ดำเนินการโดยบริษัทร่วมทุนจากต่างชาติ ทำให้การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่จะดำเนินการโดยบริษัทแม่ในต่างประเทศ ส่งผลให้การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ณ สถานประกอบการ เกือบไม่มีการดำเนินงานเลย
2. ด้านการจัดทำ Best practice	- จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะ Manufacturing Advisory Service (MAS) เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม ทั้งในรูปแบบที่รัฐบาลเป็นผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั้งหมด (Free advice) และรัฐบาลเป็นผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานบางส่วน (Subsidised advice) - สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการจัดทำ Best practice อย่างต่อเนื่อง ทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับกลุ่มอุตสาหกรรม รวมทั้งสร้างเครือข่ายถ่ายทอด Best practice ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม เพื่อให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานทุกขั้นตอน	- จัดทำแผนแม่บทการเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพของภาคอุตสาหกรรม (พ.ศ. 2551-2555) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม แต่โครงการต่างๆ ภายใต้แผนแม่บทดังกล่าวยังอยู่ในระยะเริ่มต้น ทำให้ยังไม่เกิดผลต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรม - ให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการด้านเทคโนโลยี ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและกระบวนการผลิต และด้านการเพิ่มผลกำไร แต่งบประมาณในการสนับสนุนมีจำกัด ส่วนใหญ่กระจุกตัวในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และวิสาหกิจชุมชน ที่ใช้งบในการดำเนินงานไม่มากนัก - สนับสนุนการจัดทำ Best practice แต่ส่วนใหญ่เป็นลักษณะการจัดทำฐานข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพของกลุ่มอุตสาหกรรม ไม่ได้เป็นการปรับปรุง/เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างและจัดทำ Best practice ให้เกิดเป็นรูปธรรม

(ต่อ)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

สหราชอาณาจักร		ประเทศไทย
3. ด้านการพัฒนาทักษะและการศึกษาของแรงงาน	— จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะด้านหลายหน่วยงาน เพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะของแรงงานให้สอดคล้องต่อความต้องการของอุตสาหกรรมต่างๆ — สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการและสถาบันการศึกษา ทั้งในรูปแบบการจัดหลักสูตรฝึกอบรม และให้เงินทุนสนับสนุน สำหรับการพัฒนาทักษะและสมรรถนะของแรงงาน รวมถึงผู้ประกอบการอุตสาหกรรมด้วย โดยมีเป้าหมายเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรมและรองรับอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าเทคโนโลยีที่มีมูลค่าสูงที่ใช้แรงงานที่มีทักษะฝีมือ	— จัดทำโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะของผู้ประกอบการและแรงงาน เพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะของแรงงานให้สอดคล้องต่อความต้องการของอุตสาหกรรมต่างๆ — สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการและสถาบันการศึกษา ทั้งในรูปแบบการจัดหลักสูตรฝึกอบรม และให้เงินทุนสนับสนุน สำหรับการพัฒนาทักษะและสมรรถนะของแรงงาน รวมถึงผู้ประกอบการอุตสาหกรรมด้วย ให้สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรมต่างๆ แต่ส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นลักษณะของการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมไปสู่อุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าเทคโนโลยีที่มีมูลค่าสูง
4. ด้านการปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ	— ปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้ทันสมัยและเอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม เพื่อให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ เกิดการลงทุน และเกิดการพัฒนากิจการของแรงงาน — จัดตั้งหน่วยงาน Better Regulation Executive (BRE) เพื่อปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ ร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ ให้มีความสอดคล้องกันและทันสมัย ลดการตรวจสอบ/กำกับดูแลที่ไม่จำเป็น ลดจำนวนหน่วยงานที่ตรวจสอบ/กำกับดูแลผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ปรับปรุงกระบวนการตรวจสอบ/กำกับดูแลให้มีประสิทธิภาพ ลดขั้นตอนและความซับซ้อนของกฎระเบียบ ลดการขอข้อมูลที่ไม่จำเป็นและซ้ำซ้อน ขณะที่เดียวกันเพิ่มบทลงโทษหากผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ	— ขาดการปรับปรุงกฎระเบียบให้เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานของผู้ประกอบการอย่างเป็นรูปธรรม ส่วนใหญ่เป็นการปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อรองรับมาตรการทางการค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น มาตรฐานผลิตภัณฑ์ มาตรการด้านความปลอดภัย มาตรฐานสุขอนามัย กฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อม มาตรฐานที่ประเทศคู่ค้ากำหนด เป็นต้น

จากการเปรียบเทียบกลยุทธ์ในการสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมของภาครัฐระหว่าง สหราชอาณาจักรและประเทศไทย ดังแสดงในตารางที่ 1 สามารถสรุปข้อดีของกลยุทธ์ในการ สนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมในประเทศไทยเมื่อเทียบกับสหราชอาณาจักรในประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

1) ด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่

– รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้ให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับ อุตสาหกรรมและเศรษฐกิจของสหราชอาณาจักรได้อย่างยั่งยืน โดยได้ทุ่มงบประมาณเพื่อช่วยเหลือ ผู้ประกอบการด้านการลงทุนทั้งในรูปแบบการลดหรือยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลและการให้เงินทุน สนับสนุนโดยตรงสำหรับโครงการเพื่อการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม และ/หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ ขณะที่การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ในประเทศไทย ยังอยู่ในระยะเริ่มต้น ขาดการทุ่มงบประมาณเพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและเกิดประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ การดำเนินงาน เป็นลักษณะการจูงใจผู้ลงทุน โดยให้สิทธิประโยชน์พิเศษสำหรับโครงการลงทุนเพื่อพัฒนาทักษะ เทคโนโลยีและนวัตกรรม เช่น ยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักร ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็น ระยะเวลา 8 ปี เป็นต้น (คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน 2551) ขาดการสนับสนุนเงินลงทุนจาก ภาครัฐ นอกจากนี้ อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในประเทศไทย ส่วนใหญ่ดำเนินการโดยบริษัทร่วมทุน จากต่างชาติ ทำให้การวิจัยและพัฒนาจะดำเนินการโดยบริษัทแม่ในต่างประเทศโดยตรง ส่งผลให้ แทบไม่มีการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรมและ/หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ ณ สถานประกอบการเลย

– รัฐบาลสหราชอาณาจักรมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมก้าวไปสู่ การผลิตสินค้าเทคโนโลยีที่มีมูลค่าสูงที่ใช้แรงงานที่มีทักษะฝีมือและองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีที่เข้มข้น และเกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อหลีกเลี่ยงการแข่งขันกับสินค้า อุตสาหกรรมจากประเทศที่มีค่าจ้างแรงงานต่ำซึ่งมีข้อได้เปรียบด้านต้นทุนการผลิตที่ต่ำ และเพิ่มขีด ความสามารถในการแข่งขันกับประเทศคู่แข่ง เช่น สหรัฐอเมริกา เยอรมนี ฝรั่งเศส เป็นต้น ขณะที่ใน ประเทศไทย โครงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่ดำเนินการส่วนใหญ่เป็นลักษณะการพัฒนา เทคโนโลยีการผลิตให้เป็นไปตามกฎระเบียบและมาตรฐานโลกที่กำหนด ไม่ได้เป็นการวิจัยและ พัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม และ/หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อก้าวไปสู่การผลิตสินค้าเทคโนโลยีที่มี มูลค่าสูง

– รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้สนับสนุนเงินทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาแก่ มหาวิทยาลัย และสถาบันต่างๆ เพื่อนำผลสำเร็จของโครงการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ มาใช้ในภาคอุตสาหกรรมให้เกิดเป็นรูปธรรมและมีการใช้ ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ขณะที่ในประเทศไทย ขาดการสนับสนุนและส่งเสริมอย่างจริงจังเพื่อนำ ผลสำเร็จของโครงการวิจัยต่างๆ มาใช้ในภาคอุตสาหกรรมให้เกิดเป็นรูปธรรมและเกิดประโยชน์ใน เชิงพาณิชย์

2) ด้านการจัดทำ Best practice

- รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะ Manufacturing Advisory Service (MAS) เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม ทั้งในรูปแบบที่รัฐบาลเป็นผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั้งหมด (Free advice) และรัฐบาลเป็นผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานบางส่วน (Subsidised advice) โดยให้ความช่วยเหลือด้านเทคโนโลยี ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และกระบวนการผลิต และด้านการเพิ่มผลกำไร โดยสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการนำหลักการการดำเนินงานแบบ Lean (Lean operations) เข้ามาใช้ในอุตสาหกรรม ซึ่งตั้งแต่ปีปลายปี 2545 ถึงปี 2551 MAS สามารถช่วยลดต้นทุนของผู้ประกอบการได้ รวมเป็นจำนวนเงินกว่า 500 ล้านปอนด์ สเตอร์ลิง ขณะที่ในประเทศไทย การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ยังอยู่ในระยะเริ่มต้น แม้ว่าจะมีการดำเนินงานเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการด้านเทคโนโลยี ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและกระบวนการผลิต และด้านการเพิ่มผลกำไร ทั้งในรูปแบบที่รัฐบาลเป็นผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั้งหมด (Free advice) และรัฐบาลเป็นผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานบางส่วน (Subsidised advice) แต่งบประมาณในการสนับสนุนมีจำกัด ส่วนใหญ่กระจุกตัวในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และวิสาหกิจชุมชน ที่ใช้งบในการดำเนินงานไม่มากนัก เช่น การดำเนินงานส่งเสริมพัฒนาอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการ SMEs และวิสาหกิจชุมชน (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม 2551) เป็นต้น ยังขาดการทุ่มงบประมาณเพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อภาคอุตสาหกรรมทั้งระบบ

- รัฐบาลสหราชอาณาจักร ได้สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการจัดทำ Best practice อย่างต่อเนื่อง ทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับกลุ่มอุตสาหกรรม รวมทั้งสร้างเครือข่ายถ่ายทอด Best practice ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม เพื่อให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานทุกขั้นตอน อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพสินค้าและบริการที่ตรงกับความต้องการของตลาดอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ในประเทศไทย การสนับสนุนการจัดทำ Best practice ส่วนใหญ่เป็นลักษณะการจัดทำฐานข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพของกลุ่มอุตสาหกรรม ไม่ได้เป็นลักษณะของการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างและจัดทำ Best practice ให้เกิดเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ ยังขาดการดำเนินงานเพื่อสร้างเครือข่ายถ่ายทอด Best practice ให้ผู้ประกอบการที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกัน เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของกลุ่มอุตสาหกรรม

3) ด้านการพัฒนาทักษะและการศึกษาของแรงงาน

- รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะด้านหลายหน่วยงาน เพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะของแรงงานให้สอดคล้องต่อความต้องการของอุตสาหกรรมต่างๆ ขณะที่ในประเทศไทย การดำเนินงานเพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะของแรงงาน ส่วนใหญ่เป็นลักษณะ

การดำเนินโครงการ ทำให้ในบางครั้งขาดความต่อเนื่อง โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะและสมรรถนะของแรงงานในด้านองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่มีการพัฒนาตลอดเวลา

– รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการและสถาบันการศึกษา ทั้งในรูปแบบการจัดหลักสูตรฝึกอบรม และให้เงินทุนสนับสนุน สำหรับการพัฒนาทักษะและสมรรถนะของแรงงาน รวมถึงผู้ประกอบการอุตสาหกรรมด้วย โดยมีเป้าหมายเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรมและรองรับอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าเทคโนโลยีที่มีมูลค่าสูงที่ใช้แรงงานที่มีทักษะฝีมือ ขณะที่ประเทศไทยได้มีการดำเนินงานดังกล่าว แต่เป็นการพัฒนาทักษะและสมรรถนะของแรงงาน เพื่อตอบสนองความต้องการของอุตสาหกรรมที่มีอยู่ ไม่ได้เป็นลักษณะของการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมไปสู่อุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าเทคโนโลยีที่มีมูลค่าสูง เนื่องจากโครงสร้างการผลิตของอุตสาหกรรมในประเทศไทยเน้นการผลิตเพื่อการส่งออกและส่วนใหญ่เป็นการรับจ้างผลิต (Subcontracting) หรือการประกอบสินค้า (Assembling) ทำให้ขาดการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตสินค้าเทคโนโลยีที่มีมูลค่าสูงที่เป็นของคนไทยเอง

4) ด้านการปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ

– รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงกฎระเบียบให้เอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม เพื่อให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ เกิดการลงทุน และเกิดการพัฒนาก้าวหน้าของแรงงาน รวมทั้งลดต้นทุนที่ไม่จำเป็นจากการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบต่างๆ เช่น การปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ ให้มีความสอดคล้องกันและทันสมัย ลดการตรวจสอบ/กำกับดูแลที่ไม่จำเป็น ลดจำนวนหน่วยงานที่ตรวจสอบ/กำกับดูแลผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ปรับปรุงกระบวนการตรวจสอบ/กำกับดูแลให้มีประสิทธิภาพ ลดขั้นตอนและความซับซ้อนของกฎระเบียบ ลดการขอข้อมูลที่ไม่จำเป็นและซ้ำซ้อน เป็นต้น ซึ่งตั้งแต่ปี 2548 ถึงปี 2550 สามารถลดต้นทุนในการดำเนินงานที่ไม่จำเป็นจากการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบต่างๆ ได้กว่า 1,500 ล้านปอนด์ สเตอร์ลิง ขณะที่ในประเทศไทย ขาดการปรับปรุงกฎระเบียบให้เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานของผู้ประกอบการอย่างเป็นรูปธรรม ส่วนใหญ่เป็นการปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อรองรับมาตรการทางการค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ

บทที่ 4

สถานการณ์อุตสาหกรรมโลหการในประเทศไทย และการสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมโลหการของภาครัฐ

การวิจัยนี้ได้วิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของอุตสาหกรรมโลหการเฉพาะอุตสาหกรรมเหล็ก และอุตสาหกรรมตะกั่ว เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ และมีผู้ประกอบการหลายราย ซึ่งสถานการณ์เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง รวมทั้งนโยบายและมาตรการต่างๆ ของภาครัฐจะส่งผลกระทบเป็นวงกว้างต่ออุตสาหกรรมดังกล่าวและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เนื่องจากมีผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) เป็นจำนวนมาก ขณะที่อุตสาหกรรมโลหการอื่นๆ ได้แก่ สังกะสี ดีบุก แทนทาลัม ทองแดง มีผู้ประกอบการเพียงชนิดละ 1 ราย สำหรับสถานการณ์ปัจจุบันของอุตสาหกรรมเหล็ก และอุตสาหกรรมตะกั่ว มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

4.1 สถานการณ์อุตสาหกรรมเหล็กปี 2551

อุตสาหกรรมเหล็กเป็นอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากเป็นวัตถุดิบสำหรับการผลิตในอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่สำคัญเป็นจำนวนมาก อาทิ อุตสาหกรรมก่อสร้าง อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์ อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมกระป๋องบรรจุอาหารและผลไม้ อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น

ในปี 2551 อุตสาหกรรมเหล็กขยายตัวลดลงจากปี 2550 โดยปริมาณการบริโภค การผลิต การนำเข้า และการส่งออก ได้ปรับตัวลดลง ดังแสดงในตารางที่ 2 และ รูปที่ 1 อันเป็นผลมาจากภาวะชะลอตัวทางเศรษฐกิจทั่วโลกจากวิกฤตการณ์ทางการเงินในสหรัฐอเมริกาและกลุ่มประเทศในสหภาพยุโรป ทำให้ความต้องการใช้เหล็กในอุตสาหกรรมต่อเนื่องต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศลดลง โดยเฉพาะตั้งแต่เดือนกันยายน 2551 ที่ปริมาณความต้องการผลิตภัณฑ์เหล็กลดลงอย่างมาก ส่งผลให้ปริมาณการผลิตเหล็กลดลงอย่างต่อเนื่อง ผู้ประกอบการบางรายต้องหยุดการผลิตชั่วคราว เนื่องจากไม่มียอดการสั่งซื้อ ขณะที่บางรายลดปริมาณการผลิตกว่าร้อยละ 50 นอกจากนี้สถานการณ์การเมืองที่ไม่แน่นอน ยังเป็นแรงหนุนให้โครงการต่างๆ ทั้งโครงการของภาครัฐและภาคเอกชนชะลอตัว ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์เหล็ก

สำหรับสถานการณ์อุตสาหกรรมเหล็กในปี 2551 ด้านการบริโภค การผลิต การนำเข้า การส่งออก และปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งการสนับสนุนและส่งเสริมของภาครัฐในระยะ 5 ปีที่ผ่านมาสามารถสรุปได้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ปริมาณการผลิต การนำเข้า การส่งออก และการบริโภคผลิตภัณฑ์เหล็กสำเร็จรูป ปี 2546-2551

ปี	2546	2547	2548	2549	2550	2551	% Δ ^{3/}
การผลิต^{1/}	6,855	8,747	9,012	7,275	7,891	6,724	-14.79
- เหล็กทรงยาว ^{2/}	3,534	4,907	4,578	3,280	3,912	3,054	-21.93
- เหล็กแผ่นรีดร้อน	3,321	3,840	4,434	3,995	3,979	3,670	-7.77
- เหล็กแผ่นรีดเย็น	1,925	1,943	1,323	1,380	1,315	1,805	37.26
- เหล็กแผ่นเคลือบ	997	1,042	850	1,010	984	983	-0.10
- อื่นๆ (ท่อเหล็ก)	435	436	406	420	414	434	4.83
การนำเข้า	5,613	5,786	7,036	7,345	7,093	6,510	-8.22
- เหล็กทรงยาว	843	930	1,301	1,562	1,360	1,519	11.69
- เหล็กแผ่นรีดร้อน	2,990	2,719	2,941	2,363	2,934	3,138	6.95
- เหล็กแผ่นรีดเย็น	667	739	857	841	638	609	-4.55
- เหล็กแผ่นเคลือบ	896	1,086	1,459	1,529	1,703	827	-51.44
- อื่นๆ (ท่อเหล็ก)	217	312	478	1,050	458	417	-8.95
การส่งออก	1,814	2,129	1,955	2,016	2,367	2,126	-10.18
- เหล็กทรงยาว	568	616	515	625	606	768	26.73
- เหล็กแผ่นรีดร้อน	276	627	775	736	898	790	-12.03
- เหล็กแผ่นรีดเย็น	642	526	377	282	417	229	-45.08
- เหล็กแผ่นเคลือบ	151	142	86	160	238	46	-80.67
- อื่นๆ (ท่อเหล็ก)	177	218	202	213	208	293	40.87
การบริโภค^{1/}	10,654	12,404	14,093	12,604	12,617	11,108	-11.96

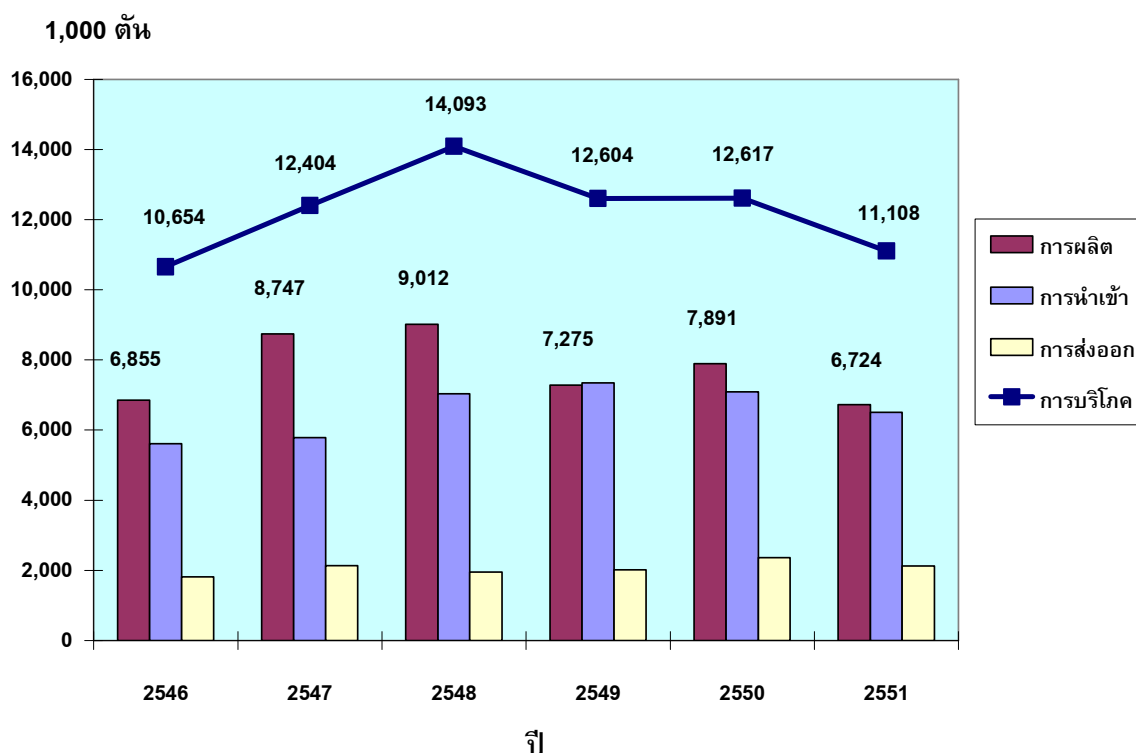
หน่วย : 1,000 ตัน

หมายเหตุ ^{1/} : ไม่รวมการผลิตเหล็กแผ่นรีดเย็น เหล็กแผ่นเคลือบ และท่อเหล็ก เพื่อไม่ให้เกิดการนับซ้ำ

^{2/} : ได้แก่ เหล็กเส้น เหล็กหลอด เหล็กโครงสร้างรูปพรรณรีดร้อน

^{3/} : อัตราการเปลี่ยนแปลงเมื่อเทียบกับปี 2550 (ร้อยละ)

ที่มา : Bureau of Primary Industries (2009) และกรมศุลกากร

รูปที่ 1 ปริมาณการผลิต การนำเข้า การส่งออก และการบริโภค
ผลิตภัณฑ์หลักสำเร็จรูป ปี 2546-2551

4.1.1 การบริโภค

ในปี 2551 มีปริมาณการบริโภคผลิตภัณฑ์หลักสำเร็จรูปที่สำคัญ ได้แก่ เหล็กทรงยาว (เหล็กเส้น เหล็กหลอด เหล็กโครงสร้างรูปพรรณรีดร้อน) เหล็กแผ่นรีดร้อน เหล็กแผ่นรีดเย็น เหล็กแผ่นเคลือบ และท่อเหล็ก รวม 11.1 ล้านตัน ลดลงจากปี 2550 ร้อยละ 12 และเมื่อเทียบกับปี 2548 ที่มีการบริโภคผลิตภัณฑ์หลักสำเร็จรูปสูงที่สุดนับตั้งแต่วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงินในปี 2540 (ตารางที่ 2 และ รูปที่ 1) จะมีปริมาณการบริโภคลดลงร้อยละ 21

ปัจจัยหลักซึ่งส่งผลให้การบริโภคผลิตภัณฑ์หลักในประเทศลดลง สามารถสรุปได้ ดังนี้

- 1) ความไม่แน่นอนทางการเมือง ส่งผลให้โครงการลงทุนก่อสร้างขนาดใหญ่ของภาครัฐ และภาคเอกชนชะลอตัว ทำให้ความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์หลักโดยเฉพาะกลุ่มผลิตภัณฑ์เหล็กทรงยาวลดลง
- 2) อุตสาหกรรมต่อเนื่องของกลุ่มผลิตภัณฑ์เหล็กทรงแบน ได้แก่ อุตสาหกรรมยานยนต์ และชิ้นส่วนยานยนต์ อุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์เหล็ก มีการขยายตัวลดลงโดยเฉพาะในไตรมาสที่ 4 ของปี 2551 อันเป็นผลมาจากผลกระทบของวิกฤตการณ์ทางการเงินในสหรัฐอเมริกาและ

กลุ่มประเทศในสหภาพยุโรป ซึ่งส่งผลให้ตลาดทั่วโลกหดตัว โดยเฉพาะตลาดสหรัฐอเมริกาและกลุ่มประเทศยุโรปที่เป็นตลาดส่งออกที่สำคัญของกลุ่มอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบกับค่าเงินบาทที่แข็งค่าขึ้นส่งผลกระทบต่อปริมาณการส่งออก ขณะเดียวกันผู้บริโภคในประเทศขาดความเชื่อมั่นต่อสถานการณ์เศรษฐกิจ ทำให้ชะลอการใช้จ่ายลง ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมในกลุ่มนี้ ทำให้ความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์เหล็กลง

4.1.2 การผลิต

ในปี 2551 มีการผลิตผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์สำเร็จรูปที่สำคัญ (ไม่รวมเหล็กแผ่นรีดเย็น เหล็กแผ่นเคลือบ และท่อเหล็ก เพื่อไม่ให้เกิดการนับซ้ำ) ประมาณ 6.7 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 37 ของกำลังการผลิตที่มีอยู่ประมาณ 18 ล้านตันต่อปี ลดลงจากปี 2550 ร้อยละ 15 (ตารางที่ 2 และ รูปที่ 1) แม้ว่าปริมาณการผลิตในช่วงครึ่งปีแรกของปี 2551 จะขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 11 เมื่อเทียบกับระยะเดียวกันของปี 2550 แต่ปริมาณการผลิตลดลงอย่างมากตั้งแต่เดือนกันยายน 2551 ผู้ประกอบการบางรายต้องหยุดการผลิตชั่วคราว เนื่องจากไม่มียอดการสั่งซื้อ ขณะที่บางรายต้องลดปริมาณการผลิตกว่าร้อยละ 50 โดยจะผลิตเท่าที่มีคำสั่งซื้อ (Order) และวางแผนการผลิตเป็นรายเดือนตามความต้องการของตลาด เพื่อลดต้นทุนสินค้าคงคลัง อันเป็นผลมาจากภาวะชะลอตัวทางเศรษฐกิจทั่วโลก ส่งผลให้ตลาดหดตัว ทำให้ความต้องการใช้เหล็กในอุตสาหกรรมต่อเนื่องต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศลดลง นอกจากนี้สถานการณ์การเมืองที่ไม่แน่นอน ยังเป็นแรงหนุนให้โครงการลงทุนต่างๆ ทั้งโครงการของภาครัฐและภาคเอกชนชะลอตัว ส่งผลกระทบโดยตรงต่ออุตสาหกรรมเหล็ก ทำให้ปริมาณการผลิตผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์สำเร็จรูปทุกประเภทลดลง

4.1.3 การนำเข้า

ในปี 2551 มีปริมาณการนำเข้าผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์สำเร็จรูป 6.5 ล้านตัน ลดลงจากปี 2550 ร้อยละ 8 (ตารางที่ 2 และ รูปที่ 1) โดยกลุ่มที่มีปริมาณนำเข้าลดลง ได้แก่ เหล็กแผ่นรีดเย็น เหล็กแผ่นเคลือบ และท่อเหล็ก โดยเหล็กแผ่นเคลือบมีปริมาณการนำเข้าลดลงมากที่สุด คือ ร้อยละ 51 เมื่อเทียบกับปี 2550 อันเป็นผลมาจากความต้องการใช้เหล็กแผ่นเคลือบในอุตสาหกรรมต่อเนื่องต่างๆ ลดลง ได้แก่ อุตสาหกรรมกระป๋องบรรจุอาหารและผลไม้ อุตสาหกรรมก่อสร้าง อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมที่พึ่งพาตลาดส่งออกเป็นหลัก โดยเฉพาะตลาดสหรัฐอเมริกาและกลุ่มประเทศยุโรปซึ่งกำลังประสบปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงิน ขณะที่เหล็กทรงยาว และเหล็กแผ่นรีดร้อนมีการนำเข้าเพิ่มขึ้นจากปี 2550 ร้อยละ 12 และ 7 ตามลำดับ ซึ่งเป็นผลมาจากปริมาณการนำเข้าในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2551 ที่มีปริมาณมาก โดยส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจาก

ค่าเงินบาทที่แข็งค่าทำให้มีการนำเข้าผลิตภัณฑ์เหล็กทรงยาวและเหล็กแผ่นรีดร้อนเพิ่มขึ้น แต่ในไตรมาสที่ 4 ของปี 2551 ปริมาณการนำเข้าลดลงอย่างมากตามภาวะเศรษฐกิจที่หดตัว ประกอบกับผู้ประกอบการยังมีสินค้าค้างในสต็อกจำนวนมาก

4.1.4 การส่งออก

ในปี 2551 มีปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์เหล็กสำเร็จรูป 2.1 ล้านตัน ลดลงจากปี 2550 ร้อยละ 10 (ตารางที่ 2 และ รูปที่ 1) โดยกลุ่มที่มีปริมาณการส่งออกลดลงเป็นจำนวนมาก ได้แก่ เหล็กแผ่นเคลือบ และเหล็กแผ่นรีดเย็น ซึ่งมีปริมาณลดลงจากปี 2550 ร้อยละ 81 และ 45 ตามลำดับ อันเป็นผลมาจากภาวะเศรษฐกิจชะลอตัวทั่วโลก ขณะที่เหล็กทรงยาว และท่อเหล็ก มีปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นจากปี 2550 ร้อยละ 27 และ 41 ตามลำดับ ส่วนใหญ่เป็นการส่งออกในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะประเทศเวียดนามที่ยังมีโครงการลงทุนต่างๆ เป็นจำนวนมาก

4.1.5 ปัญหาและอุปสรรค

- 1) ภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวโดยเฉพาะในไตรมาสที่ 4 ของปี 2551 ส่งผลให้อุตสาหกรรมส่วนใหญ่อยู่ในภาวะถดถอย ทำให้ความต้องการผลิตภัณฑ์เหล็กลดลง
- 2) ราคาวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์เหล็กสำเร็จรูป (เหล็กแท่งเล็ก (Billet) เหล็กแท่งใหญ่ (Bloom/Beam Blank) และเหล็กแท่งแบน (Slab)) ปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นและผันผวน ขณะที่ราคาจำหน่ายผลิตภัณฑ์เหล็กสำเร็จรูปไม่สามารถปรับตัวได้ทันทีโดยเฉพาะในภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนในไตรมาสที่ 4 ของปี 2551 ส่งผลให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเหล็กต้องแบกรับภาระต้นทุนที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ผู้ประกอบการบางรายได้ทำสัญญาตกลงราคาจำหน่ายผลิตภัณฑ์เหล็กกับโครงการต่างๆ ไว้ ดังนั้น จึงไม่สามารถปรับราคาจำหน่ายให้สอดคล้องกับต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้นได้
- 3) ผู้ผลิตเหล็กที่มีเตาหลอมประสบปัญหาการขาดแคลนเศษเหล็กในประเทศเนื่องจากเศษเหล็กหมุนเวียนที่มีประมาณ 3.0 ล้านตันต่อปี ไม่เพียงพอต่อความต้องการที่มีประมาณ 5-6 ล้านตันต่อปี ทำให้ต้องนำเข้าเศษเหล็ก เหล็กถลุง (Pig Iron) หรือเหล็กพูน (Sponge Iron) จากต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตผลิตภัณฑ์เหล็กสำเร็จรูป สำหรับใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตผลิตภัณฑ์เหล็กสำเร็จรูป ขณะที่ผู้ผลิตเหล็กที่ไม่มีเตาหลอมประสบปัญหาราคานำเข้าผลิตภัณฑ์เหล็กสำเร็จรูปที่ปรับตัวสูงขึ้นและผันผวน ซึ่งปัญหานี้เป็นปัญหาของอุตสาหกรรมเหล็กที่มีมานาน แม้ว่าปัจจุบันจะมีโครงการตั้งโรงงานผลิตเหล็กขั้นต้นในประเทศซึ่งใช้แร่เหล็กเป็นวัตถุดิบในการผลิต ซึ่งจะสามารถลดการนำเข้าเศษเหล็ก เหล็กถลุง เหล็กพูน และผลิตภัณฑ์เหล็กสำเร็จรูปที่มีการนำเข้าคิดเป็นมูลค่าปีละ 40,000-50,000 ล้านบาทได้ แต่โครงการดังกล่าวยังประสบปัญหาการต่อต้านจากชุมชน ทำให้ยังไม่สามารถดำเนินงานได้

4) เศษเหล็กมีสิ่งปลอมปนมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อการผลิตตามคำสั่งซื้อ (Order) เพื่อลดผลกระทบจากความผันผวนของราคาวัตถุดิบที่ใช้การผลิตเหล็ก และลดปริมาณสินค้าคงคลังเนื่องจากเศษเหล็กที่มีสิ่งปลอมปนสูง ทำให้ปริมาณการผลิตน้ำเหล็กที่ได้คุณภาพสำหรับหล่อให้เป็นผลิตภัณฑ์เหล็กสำเร็จรูปลดลง ส่งผลให้ปริมาณการผลิตผลิตภัณฑ์เหล็กสำเร็จรูปลดลง ซึ่งอาจไม่เป็นที่พอใจของลูกค้า ทำให้ผู้ประกอบการมีต้นทุนสต็อกเศษเหล็กเพิ่มขึ้น

5) นโยบายการค้าของอุตสาหกรรมต่อเนื่องทั้งในประเทศและต่างประเทศในการจัดหาผลิตภัณฑ์เหล็กจากบริษัทแม่ในต่างประเทศ ส่งผลให้ยังมีการนำเข้าผลิตภัณฑ์เหล็กที่ผลิตได้ในประเทศ ขณะเดียวกันทำให้การขยายการส่งออกยังไม่เติบโตเท่าที่ควร

6) ผลิตภัณฑ์เหล็กสำเร็จรูปที่ผลิตได้ในประเทศไทยเป็นชั้นคุณภาพระดับใช้งานทั่วไป ทำให้มีคู่แข่งจำนวนมาก เมื่อเกิดภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว จึงเกิดการแข่งขันด้านราคาเพื่อแย่งชิงส่วนแบ่งตลาด ขณะที่ผลิตภัณฑ์เหล็กที่ผลิตในประเทศไทยส่วนใหญ่มีต้นทุนการผลิตต่อหน่วยสูงกว่าหลายประเทศเนื่องจากจำเป็นต้องนำเข้าผลิตภัณฑ์เหล็กสำเร็จรูปจากต่างประเทศโดยเฉพาะผู้ผลิตเหล็กที่ไม่มีเตาหลอม ทำให้เสียเปรียบคู่แข่งที่มีกระบวนการผลิตเหล็กครบวงจร

4.1.6 การสนับสนุนและส่งเสริมของภาครัฐ

ที่ผ่านมาภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมเหล็ก โดยจัดเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมเป้าหมาย 13 สาขา ที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากเป็นวัตถุดิบสำหรับการผลิตในอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่สำคัญเป็นจำนวนมาก โดยในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2547-2551) ภาครัฐได้สนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมเหล็กให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งสามารถสรุปการดำเนินงานที่สำคัญได้ ดังนี้

1) โครงการผลิตเหล็กขั้นต้นในประเทศ

ภาครัฐได้ส่งเสริมและผลักดันให้มีโครงการผลิตเหล็กขั้นต้นในประเทศไทย เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้อุตสาหกรรมต่อเนื่องต่าง ๆ โดยจัดเป็นกิจการที่ได้รับการส่งเสริมเป็นพิเศษ โดยได้รับสิทธิประโยชน์สูงสุดไม่ว่าจะตั้งโรงงานอยู่ในเขตใด แต่เนื่องจากอุตสาหกรรมเหล็กขั้นต้นเป็นกิจการที่มีขนาดการลงทุนสูงมาก และเพื่อเป็นการป้องกันและรักษาเสถียรภาพทางการเงินของประเทศ ภาครัฐโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน จึงให้กำหนดเงื่อนไข สัดส่วนหนี้สินต่อทุน (Debt equity ratio) ต้องไม่เกิน 2 ต่อ 1 (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน 2547) อย่างไรก็ตาม แม้ว่าปัจจุบันจะมีโครงการตั้งโรงงานผลิตเหล็กขั้นต้นเกิดขึ้นในประเทศแล้ว 2 ราย แต่หนึ่งในโครงการดังกล่าวยังประสบปัญหาการต่อต้านจากชุมชน ทำให้ยังไม่สามารถดำเนินงานได้ ขณะที่อีกโครงการอยู่ในระหว่างดำเนินการเพื่อขออนุญาตประกอบโลหกรรม ซึ่งหากไม่มีปัญหาการต่อต้านจากชุมชน คาดว่าจะเริ่มผลิตเหล็กขั้นต้นได้ภายในปี 2552

2) โครงการพัฒนาสินค้าที่เพิ่มมูลค่าในเชิงพาณิชย์ของกลุ่มอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าตามพิกัดศุลกากร 7213 และ 7214

ภาครัฐโดยกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ได้สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ผลิตเหล็กกลวดและเหล็กเส้นในประเทศไทยพัฒนาการผลิตเหล็กกลวด/เหล็กเส้นคาร์บอนสูง และเหล็กกลวด/เหล็กเส้นคาร์บอนกลางที่มีมูลค่าเพิ่มสูง เพื่อทดแทนการนำเข้า ซึ่งเหล็กกลวด/เหล็กเส้นเหล่านี้ส่วนใหญ่ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตลวดท่อนแรงดึงสูง สปริง ตะปู น็อต สกรู เฟลา และอุปกรณ์ของเครื่องจักร โดยได้ดำเนินการในโรงงานนาร่อง 2 ราย ประกอบด้วยผู้ผลิตเหล็กที่มีเตาหลอม 1 ราย และผู้ผลิตเหล็กที่ไม่มีเตาหลอม 1 ราย ผลการดำเนินงาน พบว่า ผู้ประกอบการทั้ง 2 ราย สามารถพัฒนาการผลิตเหล็กกลวด/เหล็กเส้นดังกล่าวได้คุณภาพตามความต้องการของอุตสาหกรรมต่อเนื่อง (กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ 2547) ซึ่งผลการดำเนินโครงการดังกล่าวทำให้เกิดการผลิตเหล็กกลวด/เหล็กเส้นคาร์บอนสูง และเหล็กกลวด/เหล็กเส้นคาร์บอนกลางที่มีมูลค่าเพิ่มสูงในประเทศไทย และสามารถช่วยลดปริมาณการนำเข้าเหล็กกลวด/เหล็กเส้นดังกล่าวได้

3) โครงการจัดทำแผนพัฒนาเครือข่ายการขนส่งผลิตภัณฑ์เหล็กเพื่อสนับสนุนการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมเหล็ก ประจำปีงบประมาณ 2550

ภาครัฐโดยสถาบันเหล็กและเหล็กกล้าแห่งประเทศไทย ได้ดำเนินโครงการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาขีดความสามารถในด้านโลจิสติกส์ (Logistics) และผลักดันให้มีการรวมกลุ่มผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเหล็กตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ และผู้จัดจำหน่าย เพื่อให้เกิดห่วงโซ่อุปทานที่มีความแข็งแกร่งและสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ (สถาบันเหล็กและเหล็กกล้าแห่งประเทศไทย 2550) อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานดังกล่าวเป็นเพียงการเสนอนโยบายและมาตรการจำเป็นต้องมีโครงการต่างๆ รองรับ เพื่อให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรม

4) โครงการจัดลำดับชั้นคุณภาพเศษเหล็ก

ภาครัฐโดยกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ได้ดำเนินโครงการต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2549 เพื่อจัดลำดับชั้นคุณภาพเศษเหล็ก สำหรับพัฒนาการซื้อขายเศษเหล็กไปสู่มาตรฐาน โดยมีข้อมูลหลักเกณฑ์ที่ใช้อ้างอิงกันในการซื้อขายในท้องตลาดซึ่งจะก่อให้เกิดความเป็นธรรมในการซื้อขาย เกิดความชัดเจนด้านคุณภาพของเศษเหล็ก รวมทั้งลดปัญหาด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประสิทธิภาพการผลิตที่เกิดจากคุณภาพของเศษเหล็ก (กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ 2550, 2551) อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้ผลิตเหล็กที่มีเตาหลอมซึ่งใช้เศษเหล็กเป็นวัตถุดิบหลักในการผลิต ได้นำประกาศกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เรื่อง การจัดลำดับชั้นคุณภาพเศษเหล็ก ไปใช้ในการคัดแยกเศษเหล็กตามลำดับชั้นคุณภาพ แต่ในทางปฏิบัติพบว่า ในบางครั้งเศษเหล็กที่รับซื้อจากผู้จำหน่ายเศษเหล็กไม่ได้มีการคัดแยกตามลำดับชั้นคุณภาพที่กำหนด เนื่องจากเศษเหล็กที่รวบรวมจากพ่อค้าเศษเหล็กรายย่อยไม่มีการคัดแยกเศษเหล็ก ทำให้ผู้ผลิตเหล็กที่มีเตาหลอมประสบปัญหาในการคัดแยกเศษเหล็กเพื่อป้อนเข้าเตาหลอม นอกจากนี้ ปัญหา

การขาดแคลนเศษเหล็กในประเทศ ยังส่งผลให้ในบางครั้งผู้ผลิตเหล็กที่มีเตาหลอมจำเป็นต้องรับซื้อเศษเหล็กที่ไม่ได้มีการคัดแยกตามลำดับชั้นคุณภาพที่กำหนด ซึ่งกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ได้ตระหนักในปัญหาดังกล่าว และได้ดำเนินโครงการต่อเนื่องในปีงบประมาณ 2552 เพื่อปรับปรุงประกาศดังกล่าว

4.2 สถานการณ์อุตสาหกรรมตะกั่วปี 2551

อุตสาหกรรมตะกั่วเป็นอุตสาหกรรมพื้นฐานที่เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมต่อเนื่องต่างๆ โดยใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับผลิตแบตเตอรี่ รังควัตถุและสารประกอบ (Pigment and other compounds) ผลิตภัณฑ์รีดและอัดขึ้นรูป (Rolled and extruded products) โลหะผสม (Alloys) และกระสุนปืน (Ammunition) ซึ่งการผลิตโลหะตะกั่วมีการผลิต 2 แบบ คือ ถลุงจากแร่ และการผลิตโลหะตะกั่วจากซากแบตเตอรี่ใช้แล้ว สำหรับในประเทศไทยปัจจุบันการผลิตโลหะตะกั่วทั้งหมดทั้งตะกั่วบริสุทธิ์และตะกั่วผสม (ตะกั่วผสมพลวง ตะกั่วผสมแคลเซียม ตะกั่วผสมทองแดง-เทลลูเรียม) เป็นการผลิตจากซากแบตเตอรี่ใช้แล้ว เนื่องจากไม่มีผู้ประกอบการถลุงโลหะตะกั่วจากแร่เปิดดำเนินการ โดยปัจจุบันมีผู้ผลิตโลหะตะกั่วจากซากแบตเตอรี่ใช้แล้วรวม 7 ราย กำลังการผลิต 78,700 ตันต่อปี โดยทุกรายสามารถผลิตตะกั่วผสมพลวงได้ ขณะที่ผู้ประกอบการที่ผลิตตะกั่วบริสุทธิ์ได้เพียง 2 ราย ผลิตตะกั่วผสมแคลเซียม (สำหรับใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตแบตเตอรี่ชนิดที่ไม่ต้องเติมน้ำกลั่น) 2 ราย และผลิตตะกั่วผสมทองแดง-เทลลูเรียม (สำหรับใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตขั้วแบตเตอรี่ที่มีความทนทานต่อการกัดกร่อน) 1 ราย

ในปี 2551 อุตสาหกรรมตะกั่วมีการผลิตโลหะตะกั่วใกล้เคียงกับปี 2550 แม้ว่าปริมาณการบริโภคในประเทศจะลดลง อันเป็นผลมาจากภาวะชะลอตัวทางเศรษฐกิจทั่วโลกจากวิกฤตการณ์ทางการเงินในสหรัฐอเมริกาและกลุ่มประเทศในสหภาพยุโรป ทำให้ความต้องการใช้โลหะตะกั่วในอุตสาหกรรมต่อเนื่องต่างๆ ลดลง โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมแบตเตอรี่ที่เป็นตลาดหลักที่สำคัญของอุตสาหกรรมตะกั่ว ตามภาวะอุตสาหกรรมยานยนต์และอุตสาหกรรมจักรยานยนต์ที่ชะลอตัว โดยเฉพาะตั้งแต่เดือนกันยายน 2551 ที่ปริมาณความต้องการโลหะตะกั่วลดลงอย่างมาก อย่างไรก็ตาม ผู้ผลิตโลหะตะกั่วพยายามแสวงหาตลาดส่งออกเพิ่มขึ้น เพื่อสร้างโอกาสทางธุรกิจ ส่งผลให้ปริมาณการส่งออกในปี 2551 ได้เพิ่มขึ้นจากปี 2550 กว่า 4 เท่าตัว ดังแสดงใน ตารางที่ 3 และ รูปที่ 2

สำหรับสถานการณ์อุตสาหกรรมตะกั่วในปี 2551 ด้านการบริโภค การผลิต การนำเข้า การส่งออก และปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งการสนับสนุนและส่งเสริมของภาครัฐในระยะ 5 ปีที่ผ่านมาสามารถสรุปได้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

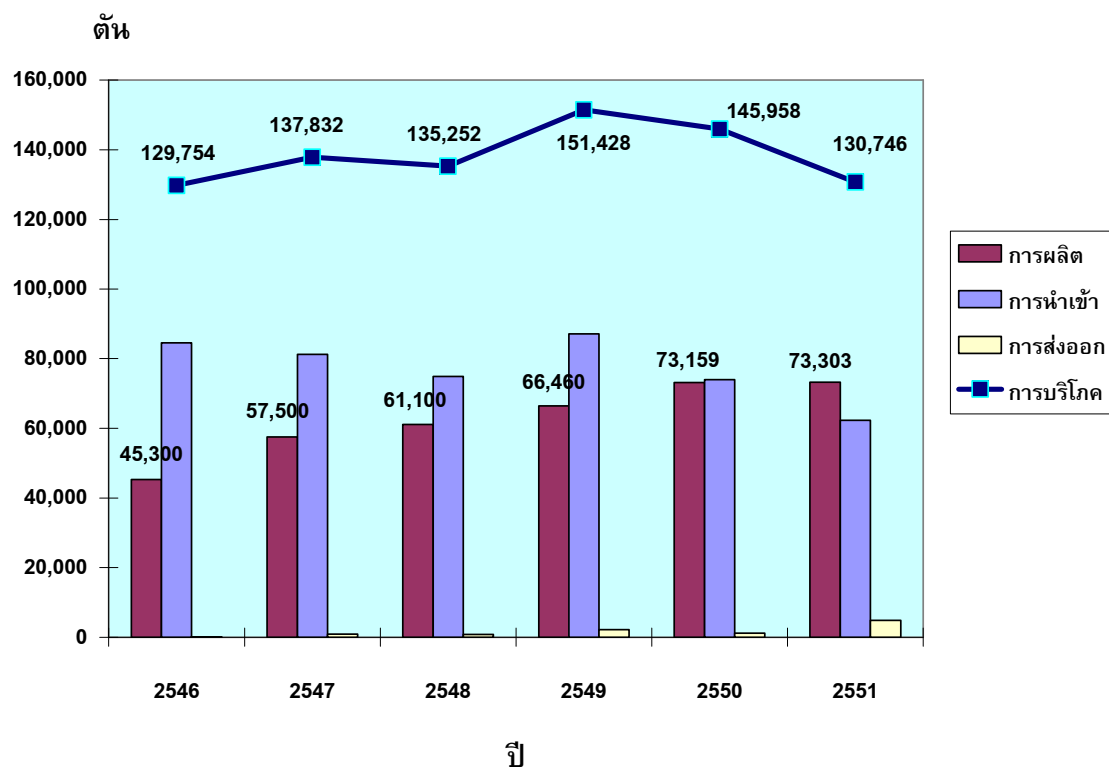
ตารางที่ 3 ปริมาณการผลิต การนำเข้า การส่งออก และการบริโภคโลหะตะกั่ว ปี 2546-2551

ปี	2546	2547	2548	2549	2550	2551	% Δ ^{1/}
การผลิต	45,300	57,500	61,100	66,460	73,159	73,303	0.20
- ตะกั่วบริสุทธิ์	700	5,820	9,150	8,360	13,794	19,738	43.09
- ตะกั่วผสม	44,600	51,680	51,950	58,100	59,365	53,565	-9.77
การนำเข้า	84,598	81,244	74,918	87,142	73,971	62,341	-15.72
- ตะกั่วบริสุทธิ์	76,951	75,086	66,554	78,136	65,853	53,818	-18.28
- ตะกั่วผสม	7,647	6,159	8,364	9,006	8,118	8,523	4.99
การส่งออก	144	912	766	2,174	1,172	4,898	317.92
- ตะกั่วบริสุทธิ์	24	9	100	893	495	1,764	256.36
- ตะกั่วผสม	120	903	666	1,281	677	3,134	362.92
การบริโภค	129,754	137,832	135,252	151,428	145,958	130,746	-10.42
- ตะกั่วบริสุทธิ์	77,627	80,897	75,604	85,603	79,152	71,792	-9.30
- ตะกั่วผสม	52,127	56,936	59,648	65,825	66,806	70,422	5.41

หน่วย : 1,000 ตัน

หมายเหตุ ^{1/} : อัตราการเปลี่ยนแปลงเมื่อเทียบกับปี 2550 (ร้อยละ)

ที่มา : Bureau of Primary Industries (2009) และกรมศุลกากร

รูปที่ 2 ปริมาณการผลิต การนำเข้า การส่งออก และการบริโภคโลหะตะกั่ว ปี 2546-2551

4.2.1 การบริโภค

ในปี 2551 มีการบริโภคโลหะตะกั่ว 131,000 ตัน ลดลงจากปี 2550 ร้อยละ 10 อันเป็นผลมาจากความต้องการใช้โลหะตะกั่วในอุตสาหกรรมต่อเนื่องต่างๆ ลดลง โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมแบตเตอรี่ที่เป็นตลาดหลักที่สำคัญของอุตสาหกรรมตะกั่ว ตามภาวะอุตสาหกรรมยานยนต์และอุตสาหกรรมจักรยานยนต์ที่ชะลอตัว โดยเฉพาะตั้งแต่เดือนกันยายน 2551 ที่ปริมาณความต้องการโลหะตะกั่วลดลงอย่างมาก

4.2.2 การผลิต

ในปี 2551 มีปริมาณการผลิตโลหะตะกั่ว 73,300 ตัน ใกล้เคียงกับปี 2550 โดยร้อยละ 73 เป็นการผลิตตะกั่วผสม ได้แก่ ตะกั่วผสมพลวง ตะกั่วผสมแคลเซียม และตะกั่วผสมทองแดง-เทลลูเรียม ซึ่งแม้ว่าอุตสาหกรรมแบตเตอรี่ที่เป็นตลาดหลักที่สำคัญของอุตสาหกรรมตะกั่วหดตัวตามภาวะอุตสาหกรรมยานยนต์และอุตสาหกรรมจักรยานยนต์ที่ชะลอตัว แต่ผู้ประกอบการได้แสวงหาตลาดส่งออกเพิ่มขึ้น เพื่อทดแทนตลาดในประเทศที่หดตัว ทำให้ปริมาณการผลิตใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมา

4.2.3 การนำเข้า

โลหะตะกั่วที่นำเข้าส่วนใหญ่เป็นตะกั่วบริสุทธิ์ เนื่องจากตะกั่วบริสุทธิ์ที่ผลิตได้ในประเทศไม่เพียงพอต่อความต้องการ โดยปัจจุบันมีผู้ผลิตโลหะตะกั่วบริสุทธิ์ได้เพียง 2 ราย จากผู้ประกอบการที่มีอยู่ 7 ราย ซึ่งที่ผ่านมาการนำเข้าตะกั่วบริสุทธิ์คิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 90 ของปริมาณการนำเข้าโลหะตะกั่ว แหล่งนำเข้าตะกั่วบริสุทธิ์ที่สำคัญ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน และออสเตรเลีย สำหรับปี 2551 มีปริมาณการนำเข้าโลหะตะกั่วทั้งหมด 62,000 ตัน ลดลงจากปี 2550 ร้อยละ 16 อันเป็นผลมาจากภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัว ส่งผลให้ความต้องการใช้โลหะตะกั่วในอุตสาหกรรมแบตเตอรี่ในประเทศที่เป็นตลาดหลักที่สำคัญของอุตสาหกรรมตะกั่วลดลง ตามภาวะอุตสาหกรรมยานยนต์และอุตสาหกรรมจักรยานยนต์ที่ชะลอตัว

4.2.4 การส่งออก

ในปี 2551 มีปริมาณส่งออกโลหะตะกั่วทั้งตะกั่วบริสุทธิ์ และตะกั่วผสม 4,900 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2550 กว่า 4 เท่าตัว เนื่องจากผู้ผลิตโลหะตะกั่วพยายามแสวงหาตลาดส่งออกเพิ่มขึ้นเพื่อสร้างโอกาสทางธุรกิจ โดยตลาดส่งออกที่สำคัญของตะกั่วบริสุทธิ์ ได้แก่ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย สำหรับตลาดส่งออกที่สำคัญของตะกั่วผสม ได้แก่ จีน และอินโดนีเซีย

4.2.5 ปัญหาและอุปสรรค

- 1) ภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวโดยเฉพาะในไตรมาสที่ 4 ของปี 2551 ส่งผลให้ความต้องการโลหะตะกั่วในอุตสาหกรรมแบตเตอรี่ในประเทศที่เป็นตลาดหลักที่สำคัญของอุตสาหกรรมตะกั่วลดลง ตามภาวะอุตสาหกรรมยานยนต์และอุตสาหกรรมจักรยานยนต์ที่ชะลอตัว
- 2) ชากแบตเตอรี่ที่ใช้แล้วซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักในการผลิตโลหะตะกั่วไม่เพียงพอต่อความต้องการ ผู้ผลิตบางรายได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยนำเข้าตะกั่วดิบ (Crude lead) จากต่างประเทศมาใช้เป็นวัตถุดิบแทน

4.2.6 การสนับสนุนและส่งเสริมของภาครัฐ

ที่ผ่านมาภาครัฐมุ่งเน้นการกำกับดูแลผู้ผลิตตะกั่ว มากกว่าบทบาทในการสนับสนุนและส่งเสริม เนื่องจากโรงงานตะกั่วเป็นต้นเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดมลพิษที่อันตราย ถ้าผู้ผลิตใช้อุปกรณ์ที่ไม่มีประสิทธิภาพ และไม่มีระบบการป้องกันและกำจัดมลพิษที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งภาครัฐได้ตรวจสอบและกำกับดูแลให้ผู้ผลิตตะกั่วปรับปรุงโรงงานของตนเองอย่างต่อเนื่องทั้งด้านการผลิต ระบบป้องกันมลพิษ และการจัดการทางด้านสิ่งแวดล้อม จนมีระดับอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดให้ผู้ประกอบการเหล่านี้ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่คณะทำงานพิจารณากำหนดโรงงานหลอมตะกั่วที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมแบตเตอรี่ซื้อตะกั่วเป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบในการผลิตให้ได้รับการลดอัตราภาษีสรรพสามิต หากผู้ผลิตตะกั่วรายใดไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดก็จะมีผลต่อภาวะด้านการตลาดของแต่ละโรงงาน ขณะที่การสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมตะกั่วสำหรับใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตแบตเตอรี่ของภาครัฐ เพื่อรองรับการเป็นฐานการผลิตและส่งออกของอุตสาหกรรมยานยนต์ ยังไม่มีการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

อุตสาหกรรมการผลิตเป็นภาคเศรษฐกิจที่สำคัญต่อการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ ในสหราชอาณาจักร รัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรม เพื่อให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยได้จัดทำกลยุทธ์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม ควบคู่กับการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้อุตสาหกรรมมีขีดความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยกลยุทธ์หลักที่สำคัญเฉพาะที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม การผลิตที่รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้ให้ความสำคัญมี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ 2) ด้านการจัดทำ Best practice 3) ด้านการพัฒนาทักษะและการศึกษาของแรงงาน และ 4) ด้านการปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ ซึ่งสามารถสรุปในประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

1) กลยุทธ์เพื่อพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้สนับสนุนเงินลงทุน เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการด้านการลงทุนทั้งในรูปแบบการลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลและการให้เงินทุนสนับสนุนโดยตรงสำหรับโครงการเพื่อการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม และ/หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ โดยมีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ประกอบการก้าวไปสู่การผลิตสินค้าเทคโนโลยีที่มีมูลค่าสูงที่ใช้แรงงานที่มีทักษะฝีมือ และองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย และเกิดการพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อหลีกเลี่ยงการแข่งขันกับประเทศที่มีต้นทุนแรงงานต่ำในกลุ่มสินค้าที่มีมูลค่าต่ำ นอกจากนี้ รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้ให้เงินทุนสนับสนุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาแก่มหาวิทยาลัย และสถาบันต่างๆ เพื่อนำผลสำเร็จของโครงการวิจัยต่างๆ มาใช้ในภาคอุตสาหกรรมให้เกิดเป็นรูปธรรมและมีการใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์

ผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ เกิดการลงทุนในการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่เพิ่มขึ้น ผู้ประกอบการมีเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่สำหรับใช้เพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการผลิตและผลิตสินค้าอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าสูง รวมทั้งเกิดการพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่เพิ่มขึ้น

2) กลยุทธ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานโดยสนับสนุนการจัดทำ Best practice รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้จัดตั้งหน่วยงาน Manufacturing Advisory Service

(MAS) เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการอุตสาหกรรมทั้งในรูปแบบที่รัฐบาลเป็นผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั้งหมด (Free advice) และรัฐบาลเป็นผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานบางส่วน (Subsidised advice) โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม โดยให้ความช่วยเหลือด้านเทคโนโลยี ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและกระบวนการผลิต และด้านการเพิ่มผลกำไร โดยสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการนำหลักการการดำเนินงานแบบ Lean (Lean operations) เข้ามาใช้ในอุตสาหกรรม นอกจากนี้ MAS ได้สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการจัดทำ Best practice อย่างต่อเนื่อง ทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับกลุ่มอุตสาหกรรม รวมทั้งสร้างเครือข่ายถ่ายทอด Best practice ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม เพื่อให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานทุกขั้นตอน อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพสินค้าและบริการที่ตรงกับความต้องการของตลาดอย่างต่อเนื่อง

ผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมมีการปรับปรุงกระบวนการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอย่างต่อเนื่อง เกิดเครือข่ายและกิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้เพิ่มขึ้น อุตสาหกรรมในสหราชอาณาจักรมีต้นทุนการดำเนินงานที่ลดลง กระบวนการผลิตมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ สินค้าและบริการมีคุณภาพเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยที่ผ่านมามีตั้งแต่ปลายปี 2545 หน่วยงาน MAS ได้จัดสรรงบประมาณกว่า 90 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง ในการให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการกว่า 24,000 ราย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานและกระบวนการผลิต โดยใช้หลักการการดำเนินงานแบบ Lean ซึ่งสามารถช่วยลดต้นทุนของผู้ประกอบการได้ รวมเป็นจำนวนเงินกว่า 500 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง

3) กลยุทธ์เพื่อพัฒนาทักษะและการศึกษาของแรงงาน รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะด้านหลายหน่วยงาน เพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะของแรงงานให้สอดคล้องต่อความต้องการของภาคอุตสาหกรรม นอกจากนี้ รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา เพื่อให้ความช่วยเหลือทั้งในรูปแบบการจัดหลักสูตรฝึกอบรม และให้เงินทุนสนับสนุนแก่ผู้ประกอบการและสถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะของแรงงาน รวมถึงผู้ประกอบการอุตสาหกรรมด้วย โดยมีเป้าหมายเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรมและรองรับอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าเทคโนโลยีที่มีมูลค่าสูงซึ่งต้องใช้แรงงานที่มีทักษะฝีมือ

ผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ แรงงานมีทักษะและสมรรถนะเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรม โดยที่ผ่านมามีแรงงานหลายแสนคนได้รับการพัฒนาทักษะและสมรรถนะ ขณะที่ผู้ประกอบการได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการบริหารจัดการ

4) กลยุทธ์เพื่อปรับปรุงกฎระเบียบต่าง ๆ รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้ปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้ทันสมัยและเอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม เพื่อให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ เกิดการลงทุน และ

เกิดการพัฒนากิจกรรมของแรงงาน ซึ่งส่งผลต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม โดยรัฐบาลสหราชอาณาจักรได้จัดตั้งหน่วยงาน Better Regulation Executive (BRE) เพื่อปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ ร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ ให้มีความสอดคล้องกันและทันสมัย ลดการตรวจสอบ/กำกับดูแลที่ไม่จำเป็น ลดจำนวนหน่วยงานที่ตรวจสอบ/กำกับดูแลผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ปรับปรุงกระบวนการตรวจสอบ/กำกับดูแลให้มีประสิทธิภาพ ลดขั้นตอนและความซับซ้อนของกฎระเบียบ ลดการขอข้อมูลที่ไม่จำเป็นและซ้ำซ้อน ขณะที่เดียวกัน เพิ่มบทลงโทษหากผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ

ผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ มีการปรับปรุง/แก้ไข/ยกเลิกกฎระเบียบต่างๆ กว่า 280 รายการ ทำให้สามารถลดต้นทุนที่ไม่จำเป็นจากการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบต่างๆ ได้สูงถึง 1,500 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง โดยเฉพาะการอนุญาตให้ผู้ประกอบการสามารถดำเนินการต่างๆ รวมถึงการให้ข้อมูล ผ่านทางการติดต่อสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ได้ (Electronic communication) นอกจากนี้ ผลจากการปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องของรัฐบาลสหราชอาณาจักร ส่งผลให้ในปัจจุบันธนาคารโลก (World Bank) ได้จัดอันดับให้สหราชอาณาจักรเป็นประเทศที่มีปัจจัยแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจ (Ease of doing business) ในอันดับที่ 6 ของโลก จาก 178 ประเทศทั่วโลก รองจากสิงคโปร์ นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา เขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน และเดนมาร์ก ตามลำดับ โดยเป็นอันดับที่ 2 ของกลุ่มประเทศในสหภาพยุโรป รองจากเดนมาร์ก

การจัดทำกลยุทธ์ดังกล่าวของรัฐบาลสหราชอาณาจักร มีเป้าหมายหลักที่สำคัญ คือ สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตก้าวไปสู่การผลิตสินค้าอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าสูงที่ต้องใช้แรงงานที่มีทักษะและองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เข้มข้น เพื่อหลีกเลี่ยงการแข่งขันกับสินค้าอุตสาหกรรมจากประเทศที่มีค่าจ้างแรงงานต่ำซึ่งมีข้อได้เปรียบด้านต้นทุนการผลิตที่ต่ำ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับประเทศคู่แข่ง เช่น สหรัฐอเมริกา เยอรมนี ฝรั่งเศส เป็นต้น การดำเนินงานดังกล่าวของรัฐบาลสหราชอาณาจักร ควบคู่กับการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ปัจจุบันสหราชอาณาจักรเป็นประเทศผู้ผลิตสินค้าอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าผลผลิตสูงเป็นอันดับที่ 6 ของโลก รองจากสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐประชาชนจีน ญี่ปุ่น เยอรมนี อิตาลี ตามลำดับ โดยมีมูลค่าผลผลิตประมาณปีละ 300,000 ล้านเหรียญสหรัฐ และเป็นหนึ่งในประเทศผู้ส่งออกสินค้าเทคโนโลยี (Hi-tech products) ของโลก ผลผลิตจากภาคอุตสาหกรรมการผลิตสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ปีละกว่า 150,000 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง หรือประมาณ 9 ล้านล้านบาทต่อปี (1 ปอนด์สเตอร์ลิง = 60 บาท โดยประมาณ) นอกจากนี้ การสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตของรัฐบาลสหราชอาณาจักร ยังส่งผลให้อุตสาหกรรมการผลิตในสหราชอาณาจักรเป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการลงทุน โดยมีมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment, FDI) ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตสูงที่สุดในสหภาพยุโรป และเป็นอันดับที่ 2 ของโลก รองจากสหรัฐอเมริกา

สำหรับในประเทศไทยรัฐบาลได้ตระหนักถึงข้อได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของภาคอุตสาหกรรมไทยที่ลดลงจากกระแสเศรษฐกิจโลกที่เปลี่ยนแปลงไป โดยได้ดำเนินโครงการต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2541 ในการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมทั้งระบบ เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม ซึ่งเมื่อพิจารณากลยุทธ์หลักที่สำคัญเฉพาะที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมการผลิต โดยแบ่งเป็น 4 ด้านตามกลยุทธ์เพื่อพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมของรัฐบาลสหราชอาณาจักร ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ 2) ด้านการจัดทำ Best practice 3) ด้านการพัฒนาทักษะและการศึกษาของแรงงาน และ 4) ด้านการปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ สามารถสรุปการดำเนินงานและผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ในประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1) กลยุทธ์เพื่อพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ รัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ โดยได้จัดทำแผนแม่บทโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญา (พ.ศ. 2551-2555) เพื่อเพิ่มความสามารถทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมของภาคการผลิต รวมทั้งให้สิทธิประโยชน์พิเศษสำหรับโครงการลงทุนเพื่อพัฒนาทักษะ เทคโนโลยี และนวัตกรรม สนับสนุนเงินทุนสำหรับโครงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี และสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการพัฒนาการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ

ผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ ยังไม่เกิดผลที่เป็นรูปธรรม เนื่องจากการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ในประเทศไทย ยังอยู่ในระยะเริ่มต้น ซึ่งที่ผ่านมาการพัฒนาเทคโนโลยีส่วนใหญ่เป็นลักษณะการพัฒนาให้เป็นไปตามกฎระเบียบและมาตรฐานโลกที่กำหนด ไม่ได้เป็นการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม และ/หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อก้าวไปสู่การผลิตสินค้าเทคโนโลยีที่มีมูลค่าสูง นอกจากนี้ อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในประเทศไทย ส่วนใหญ่ดำเนินการโดยบริษัทร่วมทุนจากต่างชาติ ทำให้การวิจัยและพัฒนาจะดำเนินการโดยบริษัทแม่ในต่างประเทศโดยตรง ส่งผลให้แทบไม่มีการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรมและ/หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ ณ สถานประกอบการเลย

2) กลยุทธ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานโดยสนับสนุนการจัดทำ Best practice รัฐบาลไทยได้จัดทำแผนแม่บทการเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพของภาคอุตสาหกรรม (พ.ศ. 2551-2555) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม รวมทั้งให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการด้านเทคโนโลยี ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและกระบวนการผลิต และด้านการเพิ่มผลกำไร ตลอดจนสนับสนุนการจัดทำ Best practice

ผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมในประเทศไทย ยังอยู่ในระยะเริ่มต้น แม้ว่าจะมีการดำเนินงานเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการด้านเทคโนโลยี ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและกระบวนการผลิต และด้านการเพิ่มผลกำไร ทั้งในรูปแบบที่รัฐบาลเป็นผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายใน

การดำเนินงานทั้งหมด (Free advice) และรัฐบาลเป็นผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานบางส่วน (Subsidised advice) แต่งบประมาณในการสนับสนุนมีจำกัด ส่วนใหญ่กระจุกตัวในวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs) และวิสาหกิจชุมชน ที่ใช้งบในการดำเนินงานไม่มากนัก ยังขาดการทุ่มงบประมาณเพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อภาคอุตสาหกรรมทั้งระบบ ขณะที่การสนับสนุนการจัดทำ Best practice ส่วนใหญ่เป็นลักษณะการจัดทำฐานข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพของกลุ่มอุตสาหกรรม ไม่ได้เป็นลักษณะของการปรับปรุง และเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างและจัดทำ Best practice ให้เกิดเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ ยังขาดการดำเนินงานเพื่อสร้างเครือข่ายถ่ายทอด Best practice ให้ผู้ประกอบการที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกัน เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของกลุ่มอุตสาหกรรม

3) กลยุทธ์เพื่อพัฒนาทักษะและการศึกษาของแรงงาน รัฐบาลไทยได้จัดทำโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะของผู้ประกอบการและแรงงานให้สอดคล้องต่อความต้องการของอุตสาหกรรมต่างๆ รวมทั้งสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการและสถาบันการศึกษา ทั้งในรูปแบบการจัดหลักสูตรฝึกอบรม และให้เงินทุนสนับสนุน สำหรับการพัฒนาทักษะและสมรรถนะของแรงงาน รวมถึงผู้ประกอบการอุตสาหกรรมด้วย

ผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ การดำเนินงานเพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะของแรงงาน ส่วนใหญ่เป็นลักษณะการดำเนินโครงการ ทำให้ในบางครั้งขาดความต่อเนื่อง โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะและสมรรถนะของแรงงานในด้านองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่มีการพัฒนาตลอดเวลา นอกจากนี้ การพัฒนาทักษะและสมรรถนะของแรงงาน เป็นการพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของอุตสาหกรรมที่มีอยู่ ไม่ได้เป็นลักษณะของการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมไปสู่อุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าเทคโนโลยีที่มีมูลค่าสูง

4) กลยุทธ์เพื่อปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ การปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ ส่วนใหญ่เป็นการปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อรองรับมาตรการทางการค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น มาตรฐานผลิตภัณฑ์ มาตรการด้านความปลอดภัย มาตรฐานสุขอนามัย กฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อม มาตรฐานที่ประเทศคู่ค้ากำหนด เป็นต้น ยังขาดการปรับปรุงกฎระเบียบให้เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานของผู้ประกอบการอย่างเป็นรูปธรรมที่จะผลให้ต้นทุนการดำเนินงานของผู้ประกอบการลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

จากการเปรียบเทียบกลยุทธ์ในการสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมระหว่างรัฐบาลสหราชอาณาจักรและรัฐบาลไทย จะเห็นได้ว่า รัฐบาลสหราชอาณาจักรมุ่งผลสำเร็จของกลยุทธ์ที่เป็นรูปธรรมและเกิดประโยชน์ต่อธุรกิจอุตสาหกรรมเป็นสำคัญ โดยได้ทุ่มงบประมาณเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามกลยุทธ์ ขณะที่การสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมเพื่อพัฒนาและเพิ่มขีด

ความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมในประเทศไทย ยังอยู่ในระยะเริ่มต้น ขาดการทุ่มงบประมาณจากภาครัฐเพื่อให้เกิดผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมและเกิดประโยชน์ต่อธุรกิจอุตสาหกรรม โครงการหลายโครงการเป็นเพียงโครงการจัดทำแผนแม่บท/แผนพัฒนา โครงการศึกษาความเป็นไปได้ ยังขาดการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง นอกจากนี้ กฎระเบียบที่ซับซ้อนของภาครัฐ ยังไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการ ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ ทำให้การยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไทยยังไม่เกิดผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมต่อภาคเศรษฐกิจของประเทศ

เมื่อพิจารณาการสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมโลหการที่สำคัญในประเทศไทยของภาครัฐในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2547-2551) ซึ่งได้แก่ อุตสาหกรรมเหล็ก และอุตสาหกรรมตะกั่ว พบว่า การดำเนินงานส่วนใหญ่ขาดผลสำเร็จของการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม มีเพียงโครงการพัฒนาสินค้าที่เพิ่มมูลค่าในเชิงพาณิชย์ของกลุ่มอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าตามพิกัดศุลกากร 7213 และ 7214 ซึ่งดำเนินงานโดยกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ที่เกิดผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมและเกิดประโยชน์ต่อธุรกิจอุตสาหกรรม โดยทำให้เกิดการผลิตเหล็กกลวด/เหล็กเส้นคาร์บอนสูง และเหล็กกลวด/เหล็กเส้นคาร์บอนกลางที่มีมูลค่าเพิ่มสูงในประเทศไทย และสามารถช่วยลดปริมาณการนำเข้าเหล็กกลวด/เหล็กเส้นดังกล่าวได้ ขณะที่การสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมตะกั่วสำหรับใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตแบตเตอรี่ของภาครัฐ เพื่รองรับการเป็นฐานการผลิตและส่งออกของอุตสาหกรรมยานยนต์ ยังไม่มีการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม เนื่องจากที่ผ่านมาภาครัฐมุ่งเน้นการกำกับดูแลผู้ผลิตตะกั่วเพื่อไม่ให้ก่อให้เกิดมลพิษที่อันตราย มากกว่าบทบาทในการสนับสนุนและส่งเสริม

5.2 ข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้ได้จัดทำข้อเสนอด้านนโยบายและมาตรการเพื่อพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมโลหการในประเทศไทยเฉพาะอุตสาหกรรมเหล็ก และอุตสาหกรรมตะกั่ว เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่อยู่ในการกำกับดูแลของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ และมีผู้ประกอบการหลายราย โดยศึกษา วิเคราะห์ และพิจารณาจากกลยุทธ์ที่นำไปสู่ความสำเร็จของธุรกิจอุตสาหกรรมในสหราชอาณาจักร โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันของอุตสาหกรรมโลหการในประเทศไทย ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

5.2.1 ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่

อุตสาหกรรมเหล็ก

การสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ในอุตสาหกรรมเหล็กจำเป็นต้องใช้เงินลงทุนสูง ซึ่งอาจไม่เหมาะสมในสถานการณ์ปัจจุบันที่เศรษฐกิจทั่วโลกชะลอตัว อย่างไรก็ตาม ภาครัฐควรสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการพัฒนาการผลิตผลิตภัณฑ์

เหล็กที่มีมูลค่าเพิ่มสูงในเชิงพาณิชย์ เพื่อทดแทนการนำเข้า เนื่องจากปัจจุบันยังมีการนำเข้าผลิตภัณฑ์เหล็กสำเร็จรูป คิดเป็นมูลค่ากว่า 200,000 ล้านบาทต่อปี โดยอาจดำเนินงานในลักษณะเดียวกับ โครงการพัฒนาสินค้าที่เพิ่มมูลค่าในเชิงพาณิชย์ของกลุ่มอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า ตามพิกัดศุลกากร 7213 และ 7214 ซึ่งดำเนินงานโดยกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เพื่อให้เกิดการผลิตผลิตภัณฑ์เหล็กที่มีมูลค่าเพิ่มสูงในประเทศไทย และลดปริมาณการนำเข้าผลิตภัณฑ์เหล็กได้ ทั้งนี้ภาครัฐควรสนับสนุนค่าใช้จ่ายบางส่วนให้ผู้ประกอบการที่มีศักยภาพเพื่อให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการผลิต และนำผลสำเร็จที่ได้ถ่ายทอดเทคโนโลยีให้ผู้ประกอบการรายอื่นๆ เพื่อให้เกิดเครือข่ายการผลิตผลิตภัณฑ์เหล็กที่มีมูลค่าเพิ่มสูงในประเทศไทย ซึ่งจะช่วยให้ปริมาณการนำเข้าผลิตภัณฑ์เหล็กดังกล่าวลดลง และเกิดประโยชน์ต่อภาคเศรษฐกิจโดยรวม

อุตสาหกรรมตะกั่ว

แม้ว่าการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ในอุตสาหกรรมตะกั่วจะใช้เงินลงทุนไม่สูงมากนักเมื่อเทียบกับอุตสาหกรรมเหล็ก แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันที่เศรษฐกิจทั่วโลกชะลอตัว การพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ในอุตสาหกรรมตะกั่ว ยังไม่เป็นที่จำเป็นเร่งด่วน เนื่องจากยังมีผลิตภัณฑ์ตะกั่วที่ผู้ผลิตในประเทศผลิตได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการ อาทิ ตะกั่วบริสุทธิ์ ตะกั่วผสมแคลเซียม โดยเฉพาะการผลิตตะกั่วบริสุทธิ์ ซึ่งที่ผ่านมาผู้ผลิตตะกั่วบริสุทธิ์ได้เพียง 2 ราย จากผู้ผลิตตะกั่วที่มีอยู่ 7 ราย โดยสามารถผลิตตะกั่วบริสุทธิ์ได้เพียง 7,000-11,000 ตันต่อปี ขณะที่มีความต้องการใช้ในประเทศ 60,000-80,000 ตันต่อปี ส่งผลให้มีการนำเข้าตะกั่วบริสุทธิ์ คิดเป็นมูลค่ากว่า 6,000 ล้านบาทต่อปี ดังนั้น ภาครัฐควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ผลิตตะกั่วที่ยังไม่สามารถผลิตตะกั่วบริสุทธิ์/ตะกั่วผสมแคลเซียมได้ พัฒนาการผลิตเพื่อผลิตโลหะตะกั่วดังกล่าว เพื่อตอบสนองความต้องการใช้ในประเทศ และลดปริมาณนำเข้าโลหะตะกั่ว ทั้งนี้ ภาครัฐควรดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือผู้ผลิตตะกั่วด้านการบริหารจัดการวัตถุดิบ ได้แก่ ซากแบตเตอรี่ใช้แล้ว และตะกั่วดิบ (Crude lead) ควบคู่กับการสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ผลิตตะกั่วพัฒนาการผลิต เพื่อให้ผู้ผลิตตะกั่วมีวัตถุดิบที่เพียงพอต่อความต้องการ

5.2.2 ด้านการจัดทำ Best practice

1) ภาครัฐควรดำเนินโครงการเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเหล็กและผู้ประกอบการอุตสาหกรรมตะกั่ว ทั้งในรูปแบบที่รัฐบาลเป็นผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั้งหมด (Free advice) และรัฐบาลเป็นผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานบางส่วน (Subsidised advice) โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมเหล็กและอุตสาหกรรมตะกั่วซึ่งเป็นอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากเป็นวัตถุดิบสำหรับการผลิตในอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่สำคัญเป็นจำนวนมาก โดยให้ความช่วยเหลือ

ด้านเทคโนโลยี ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและกระบวนการผลิต และด้านการเพิ่มผลกำไร โดยอาจนำกลยุทธ์ เทคนิค และวิธีการที่ประสบความสำเร็จในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมในประเทศต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในอุตสาหกรรมหลัก และอุตสาหกรรมตะกั่วให้เกิดเป็นรูปธรรม เช่น การดำเนินงานแบบ Lean (Lean operations) เป็นต้น ทั้งนี้ ผลสำเร็จของโครงการควรวัดได้ในเชิงรูปธรรม อาทิ การเปลี่ยนแปลงผลผลิตภาพการผลิต (Productivity) การเปลี่ยนแปลงต้นทุนการดำเนินงานของผู้ประกอบการ มูลค่าเพิ่มของค่าใช้จ่าย ในการให้ความช่วยเหลือของภาครัฐ

2) ภาครัฐควรสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการจัดทำ Best practice อย่างต่อเนื่อง และสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อถ่ายทอด Best practice ในกลุ่มผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหลัก และผู้ประกอบการอุตสาหกรรมตะกั่ว เพื่อให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของ อุตสาหกรรมหลักและอุตสาหกรรมตะกั่วในประเทศทั้งระบบ โดยควรดำเนินงานร่วมกับการ ดำเนินงานในข้อ 1) ข้างต้น

5.2.3 ด้านการพัฒนาทักษะและการศึกษาของแรงงาน

แรงงานส่วนใหญ่ที่อยู่ในอุตสาหกรรมหลักและอุตสาหกรรมตะกั่วเป็นแรงงานที่มี คุณภาพ อย่างไรก็ตาม ภาครัฐควรให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหลักและ อุตสาหกรรมตะกั่วทั้งในรูปแบบการจัดหลักสูตรฝึกอบรม และให้เงินทุนสนับสนุนแก่ผู้ประกอบการ และสถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะของแรงงาน รวมถึงผู้ประกอบการ โดยเฉพาะ ด้านการพัฒนาเทคโนโลยี ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและ กระบวนการผลิต โดยมีเป้าหมายเพื่อรองรับการผลิตสินค้าที่มูลค่าเพิ่มสูงในประเทศไทย และรองรับ กิจกรรมการดำเนินงานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เช่น การฝึกอบรมเทคโนโลยีการผลิตตะกั่วบริสุทธิ์/ตะกั่วผสมแคลเซียม การฝึกอบรมหลักการทำงาน แบบ Lean เป็นต้น

5.2.4 ด้านการปรับปรุงกฎระเบียบต่าง ๆ

ภาครัฐควรปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้ทันสมัยและเอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจ ของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหลักและอุตสาหกรรมตะกั่ว ซึ่งอาจรวมถึงอุตสาหกรรมโลหการ ทั้งหมด โดยปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ ให้มีความสอดคล้องกันและทันสมัย ลดการตรวจสอบ/กำกับ ดูแลที่ไม่จำเป็น ลดจำนวนหน่วยงานที่ตรวจสอบ/กำกับดูแลผู้ประกอบการ ปรับปรุงกระบวนการ ตรวจสอบ/กำกับดูแลให้มีประสิทธิภาพ ลดขั้นตอนและความซับซ้อนของกฎระเบียบ ลดการขอ

ข้อมูลที่ไม่จำเป็นและซ้ำซ้อน ขณะที่เดียวกันเพิ่มบทลงโทษหากผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ซึ่งรวมถึงการอนุญาตให้ผู้ประกอบการสามารถดำเนินการต่างๆ ผ่านทางการติดต่อสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยเป้าหมายหลักของการปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ เพื่อลดต้นทุนที่ไม่จำเป็นจากการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบต่างๆ ซึ่งถือเป็นมาตรการสำคัญและเร่งด่วน เนื่องจากจะส่งผลทันทีต่อต้นทุนของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ โดยอาจดำเนินการเป็นโครงการต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ ทั้งนี้ การปรับปรุงกฎระเบียบดังกล่าว ควรมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ไม่ควรเป็นการปรับปรุงกฎระเบียบที่สร้างความซับซ้อนและยุ่งยากให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม

5.2.5 อื่น ๆ

- ภาครัฐไม่ควรส่งเสริมให้มีการลงทุนขยายกำลังการผลิตผลิตเหล็กเส้นและเหล็กถดเพิ่มขึ้น เนื่องจากกำลังการผลิตที่มีอยู่ในปัจจุบันเกินความต้องการอย่างมาก แต่ควรสนับสนุนให้มีการควบรวมกิจการกันเพื่อสร้างความเข้มแข็งทางธุรกิจ รวมทั้งสนับสนุนและส่งเสริมการลงทุนเพื่อพัฒนาเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ที่ผลิตในประเทศ และลดต้นทุนการผลิตเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันในตลาดโลก เช่น การให้เงินกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำสำหรับการพัฒนาสินค้าและลดต้นทุนการผลิต เป็นต้น

- ภาครัฐควรส่งเสริมให้มีการใช้ผลิตภัณฑ์เหล็กและโลหะตะกั่วที่ผลิตได้ในประเทศให้มากขึ้น โดยโครงการก่อสร้างต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ควรออกแบบให้มีการใช้ผลิตภัณฑ์เหล็กที่ผลิตได้ในประเทศ โดยอาจให้สิทธิประโยชน์แก่อุตสาหกรรมต่อเนื่องและภาคเอกชนที่ใช้ผลิตภัณฑ์เหล็กในประเทศเป็นวัตถุดิบ และกำหนดให้ใช้ผลิตภัณฑ์เหล็กในประเทศสำหรับโครงการของรัฐ เนื่องจากผู้ผลิตเหล็กของไทยปัจจุบันสามารถผลิตเหล็กได้ตามมาตรฐานและชั้นคุณภาพที่กำหนดและมีคุณภาพที่ทัดเทียมกับต่างประเทศ

บรรณานุกรม

- BERR. (2002) *The government's manufacturing strategy*. Available at:
<http://www.berr.gov.uk/files/file25266.pdf> (Accessed: 01/10/2008).
- BERR. (2007) *Developing Manufacturing Advisory Service (MAS): A BERR guide for Regional Development Agencies addressing the development of the role of MAS Regional Centres from 2008 to 2011*. Available at:
<http://www.berr.gov.uk/files/file41621.pdf> (Accessed: 01/10/2008).
- BERR. (2008a) *Five dynamics of change in global manufacturing*. Available at:
<http://www.berr.gov.uk/files/file47663.pdf> (Accessed: 01/10/2008).
- BERR. (2008b) *Manufacturing in the UK*. Available at:
<http://www.berr.gov.uk/whatwedo/sectors/manufacturing/manufacturingintheuk/page17435.html> (Accessed: 01/10/2008).
- BERR. (2008c) *Manufacturing Strategy 2002/2004*. Available at:
<http://www.berr.gov.uk/whatwedo/sectors/manufacturing/ukstrategy/page25211.html>
(Accessed: 01/10/2008).
- BERR. (2008d) *Manufacturing: New Challenges, New Opportunities*. Available at:
<http://www.berr.gov.uk/files/file47660.pdf> (Accessed: 01/10/2008).
- BERR. (2008e) *Simplification plans*. Available at:
<http://www.berr.gov.uk/whatwedo/bre/policy/simplifying-existing-regulation/simplification-plans/page44063.html> (Accessed: 01/10/2008).
- BERR. (2008f) *What does better regulation mean for businesses?* Available at:
<http://www.berr.gov.uk/whatwedo/bre/benefits/businesses/page44020.html>
(Accessed: 01/10/2008).
- BRE. (2007) *Making a difference: simplification plans*. Available at:
<http://www.berr.gov.uk/files/file44375.pdf> (Accessed: 01/10/2008).
- Bureau of Primary Industries. (2009) *Thailand Metal Statistics Year 2008*. Bureau of Primary Industries, Department of Primary Industries and Mines (BPI 1/2008).
- DTI. (2004) *Review of the government's manufacturing strategy: competing in the global economy - the manufacturing strategy two years on*. Available at:
<http://www.berr.gov.uk/files/file18188.pdf> (Accessed: 01/10/2008).
- Hampton, P. (2005) *Reducing administrative burdens: effective inspection and enforcement*. Available at: <http://www.berr.gov.uk/files/file22988.pdf> (Accessed: 01/10/2008).

World Bank. (2007) *Doing business 2008*. Available at:

http://www.doingbusiness.org/documents/FullReport/2008/DB08_Full_Report.pdf

(Accessed: 01/10/2008).

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2551) 'การดำเนินงานส่งเสริมพัฒนาอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการ', รายงานประจำปี 2550, pp. 23-31.

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่. (2547) โครงการพัฒนาสินค้าที่เพิ่มมูลค่าในเชิงพาณิชย์ของกลุ่มอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าตามพิกัดศุลกากร 7213 และ 7214. กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ กระทรวงอุตสาหกรรม

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่. (2550) รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการจัดทำมาตรฐานวัตถุดิบอุตสาหกรรมพื้นฐาน ตอนการติดตามผลกระทบจากประกาศกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เรื่องการจัดทำลำดับชั้นคุณภาพเศษเหล็ก. กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ กระทรวงอุตสาหกรรม

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่. (2551) รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการจัดลำดับชั้นคุณภาพวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมพื้นฐาน ตอน โครงการศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการนำประกาศ กพร. เรื่อง การกำหนดลำดับชั้นคุณภาพเศษเหล็กไปใช้ปฏิบัติ. กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ กระทรวงอุตสาหกรรม

กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2550) แผนแม่บทโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญา (พ.ศ. 2551-2555).

คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. (2551) นโยบายและหลักเกณฑ์การส่งเสริมการลงทุน. เข้าถึงได้จาก: http://www.boi.go.th/thai/about/investment_policies_criteria.asp (เข้าเมื่อ: 01/10/2551).

สถาบันเหล็กและเหล็กกล้าแห่งประเทศไทย. (2550) โครงการจัดทำแผนพัฒนาเครือข่ายการขนส่งผลิตภัณฑ์เหล็กเพื่อสนับสนุนการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมเหล็ก ประจำปีงบประมาณ 2550. สถาบันเหล็กและเหล็กกล้าแห่งประเทศไทย กระทรวงอุตสาหกรรม

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. (2545) แผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม. สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. (2547) ผลการประเมินแผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม. สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. (2548) ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมไทย. สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. (2550) แผนแม่บทสร้างชาติ. สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. (2547) บีโอไอหนุนอุตสาหกรรมเหล็กให้สิทธิประโยชน์
สูงสุดทุกเขต - เลิกคุมวงเงินยกเว้นภาษี. เข้าถึงได้จาก:
http://www.boi.go.th/thai/download/hot_topic/20/press27_12_47d.pdf (เข้าเมื่อ:
01/10/2551).